

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKI DAGBLADET

Kolmapäeval, 9. juulil 1975
Nr. 51 (4041)

17. aastakäik

USA suurleht:

Moskva tahab Balti riikide neelamisele TUNNUSTUST

NEW YORK (VES) — Moskva eesmärgiks Euroopa julgeolekukonverentsil on saavutada tunnustust N Liidu poolt sõja ajal loodud riigipiiridele, ütleb USA suurima lugejatearvuga pühapäevaleht "Sunday News" New Yorgis oma Washingtoni-korrespondendi Jerry Greene'i raportis, kes m.h. ütleb: "Tippkonverents on Brezhneville mäetipuks, millel lehvib punane lipp. Kremli pere-mehe Brezhnevi innukus 35 ida ja lääne riigi tippkonverentsi toimetulekuks Helsingis kinnitab vaid Washingtonis laialt levinud arvamist, et N Liit kavatses järjekordselt USA-d "alt vedada".

Gefist lekkis välja teade, et Brezhnev on lääneriikide juhtidele kirjutanud ja ettepaneku teinud korraldada tippkohtamine 22. juulil. President Ford oli mõelnud 28. juu-

le, aga pärast Brezhnevi algatust väljus Valgest Majast teade, et suur kogunemine ei saa toime tulla enne oktoobrikuud.

Missugune ka oleks kuu-

päev, tippkogunemine oleks N Liidule palju tähtsam kui USA-le, kellel on vähe võita ja võimalik suurelt kaotada.

Tippkonverentsi eesmärk järg lk. 2

Talgud Lõuna-Rootsi E. Majas

LUND (EPL). — Lõuna-Rootsi Eesti Maja kordaseadmisega alustasid Lundieestlased talgukorras. Kõigepealt on vaja kogu kinnisvara koristada ja tühjendada

kõigest sinna kogunenud mittevajalikust prahist ja esemetest. Maja ette telliti suur prügikonteiner, mehed asusid tööle ja naised hoolitsesid, et oleks suupoolist ja kehakinni-

tust.

Koristamistalgud on esimeseks osaks uue Eesti Maja tarvitusele võtmisel. Edasi tuleb teostada remonte, ümberehitusi jne. Ka siin loode-

takse talgustöödele.

Meie pildid on esimesest talgupäevast. Vasakul veavad Harald Riispere, Ednard Peanberg, Enn Meri ja Toomas Asu vana raudhaju. Pa-

remal teiguperenaised proudad Raudsepp ja Aring jagamas kartulisalatit talgulistele, kelleks on esiplaanil Lembit Aring ja tagaplaanil Ilmar Lill (fotod Toomas ASU).

Prof. Rein Kleitsman SURNUD

Stockholmis suri 4. juuli varahommikul prof. Reinhold (Rein) Kleitsman, kes alles hiljuti paigutati haiglasse. Ta sai 82 aastat vanaks (sünd. 17. nov. 1892).

Prof. Rein Kleitsman oli kodumaal Tartu ülikooli günekoloogia professor, paguluses töötas ta arstina ja ülemarstina. Ta oli tegev paljudes rahvuslikes organisatsioonides, neist oli talle südamelehedasim Eesti Skautlike Noorte Malev Rootsis, kus ta oli skautimastrina malevavanemaks. Maleva esindajad käisid tema haigevoodil alles paar päeva enne surma. Leiama jäab abikaasa, dr. Maria Kleitsman, ja tütar perekonnaga.

Prof. Reinhold Kleitsman suri Stockholmis 4. juulil

METSAKODU UUDISMAA

POSTIARVE 694771 FALKÖPING

W. Mettus SURNUD

BUENOS AIRES (EPL) — Argentinas La Faldas suri 16. juunil südamerabanduse tagajärjel ajakirjanik ja teatri-mees Woldemar Mettus 80 aasta vanuses.

Woldemar Mettus oli ise-seisvas Eestis Päevalehe teatriarvustaja. Ja on tegev olnud ka teatrijuhina ja lavastajana. Maapaguluses on ta kirjutanud mälestusraamatuid. Wold. Mettus sündis 24. septembril 1894 Kilingi Nõmmel ajakirjaniku Friedrich Mettuse pojana.

Sõprusühingute telefonid SÄPO kontrolli all

Rootsi julgeolekupolitsei SÄPO kuulab idariikide sõprusühingute telefonid Stockholmis, paljastab siidikaliste nädalaleht Arbetaren, märkides, et nende andmetel kuuluvad kontrolli alla Rootsi-N. Liidu, Rootsi-Hiina ja Rootsi-Kuuba ühingud. Ka nende ühingute esimeeste ja kassapidajate eratelefonid on kontrollitud, peale selle veel Rootsi-Poola ühingu esimehe telefon. Põhjus: kahtlustatakse, et need ühingud saavad majanduslikku toetust väljaspööt.

Paljastus järgneb eelnenud paljastusele, et SÄPO kuulab ka kahe n.n. revolutsioonilise kommunistliku erakonna, SPK ja KFML (r), ja nende juhtide telefone. Ka siin oli põhjuseks kahtlustus, et grupid saavad väljaspööt raha.

Tekkinud ajakirjandus-tormi puhul laskis õiguse järelevalve esindaja, J.O. asja uurida ja leidis, et telefonide kontrollimised on toimunud

seaduslikus korras, s.t. SÄPO taotlusel, kes kahtlustuste puhul võib saada vastava loa kohtult.

Kaabliteparandaja, kes kommunistide ärakuulamise fakti kogedes sellest läks kõnelema kommunistidele endile, on nüüd esinenud KFML (r) gruppides avalikult — töökohal on teda aga palgutatud telefonikioske parandama, saladustele ta enam lähedale ei pääse.

EPL EUROOPA

Kolmapäeval, 9. juulil 1975

Euroopa lääneline osa on juba mõnda aega ebasabiilne ja selle üle on mures ka enda sisemise ebasabiilsusega võitlev USA. Kuulub ju Lääne-Euroopa ikka veel Ameerika Ühendriikide hoolde alla sõjalise kaitse mõttes — olukord, mis on kestnud sõja lõpust saadik ja mis on võimaldanud Euroopa riikidel majanduslikult jalule tulla, kuna riigikaitsekulud on olnud tunduvalt reducteeritud.

USA on kahe korral sekunud Euroopas alanud maailmasõdadesse ja aidanud läänelisel demokraatias püsima jääda. Viimasel korral mõeldud maailmasõjast tähendas see abi ühe inimkonda ohustava diktatuuri asendamist teisega, kes hädal sunniti võeti liitlaseks ja on seda olukorda nii põhjalikult kasutanud, et USA-i demokraatiat vahetus ainult vastane: natsistlik Saksaamaa asemele astus kommunistlik N.Venemaa.

Demokraatia püsimine ja tulevik on rohkem kui varem uuesti kõne all uue totalitaarse diktatuuri sõjamasina kiire kasvu ja vahetpidamatute poliitiliste võitude taustal, kus ikka ja jälle on demokraatiad ning USA taganevaks ja järelendvaks pooleks. Kõikumis on, kui kaugele võidakse taganeda?

James Reston, kuulus USA poliitiline vaatlaja New York Timesis peegeldab ühes artiklis seda amerikalaste muret. Euroopa läänelised riigid nimelt ei tee nagu väljajätkavast totalitaarsest ohust ja vastupidiselt kritiseerivad väsimatult ameeriklasi ning koguni seavad tingimusi, mille täitmisel alles USA-d lubatakse ennast kaitsta. Nii nõuab Hispaania, teadlik NATO-le tekkinud raskest situatsioonist Portugali kommunistlikuks muutumisel, et USA hoolitsaks tema vastuvõtmise eest Atlandi-liitu samal ajal kui talie antakse kasutada mereväe — ja lennuväebaase.

Portugal ise on vormiliselt lääne liitlane NATO-baasiga Azoori saartel, samal ajal aga kardetav liitlane, kuna Portugali vallitsusest lähevad otsenakalid Kremli. Demokraatlik Itaalia näitas äsja sellel valimistel tunduvalt vasakule nihkumist — niivõrra, et kõne alla võib tulla isegi kommunistliku peaministri ja valitsuse, demokraatlik Kreeka on vormiliselt koostööd NATO-ga loobunud, lubades ennast aga viima-

sel kaitsta, naaber Türgi seab kärevalt tingimusi NATO-sse jäämisel, olles ärritatud USA survekatsed Kõprose küsimuses, demokraatlik Prantsusmaa "kõnnib oma teed", kuigi teatavalt NATO-sidemeid säilitades.

Ometi on just seesama Prantsusmaa praegu siiski stabiilsemaid ja enesekaitsetantlikumaid Euroopa maid koos Lääne-Saksamaaga, kes on jäänud truult liitlusele USA-ga. Sealjuures ei tohi aga unustada Prantsusmaa tugevat kommunistlikku parteid, kes ka edaspidi võib sotsiaaldemokraatliaga rahvarinnet moodustades, nagu viimastel presidendivalimistel, isegi tuua kaasa poliitilise täispöörde tulevikus.

Euroopa sisemine nõrkus on üks põhjus, miks Euroopa läänelised riikide võidu püüvad "hädad suhteid" luua kommunistimaadega, lootuses, et see vähendab kasvava jõuga agressori ekspansivseid kirgi. On ju usk USA "aatomisõjast" tunduvalt mõrsasid saanud pärast Vietnamis küsimuse lahendamist kommunistide endi poolt, mida Washington ei saanud takistada. Küstakse, kui asi on tõsine, kui palju maksavad siis kohustused ja kokkulepped? Need mured seletavad ka Põhjala pisikeste riikide kartlikku itta kummardamist.

USA on teadlik, et tema "esimene kaiseliin" on jäänud Euroopasse ja selle tõttu on raske uskuda, et Washingtonis peale jääksid need hädad, kes vahetpidamatult on kõnelema vägede kokutoomise poolt. Teisel poolt on aga tekkinud pinges täidesaatva võimu ja parameidri vahel võimalikud ettenähtamatud olukorrad, kus rahvaesindus prestiižil pärast et tegetse natsiooni tuleviku huvides.

See ilmnes Aasia asjade käsitseis, see ilmnes ka tulega mängimises Türgi osas, milline maa ilmselt on valmis sammude lõpuni astuma NATO-sse kuuluvusse osas, kui kongress presidendi ja sel juhul Euroopa riikide muresid ei taha mõista ja relvasaadetisi N.Liidu pii-riimaale Türgile vabaks ei anna.

On aga ilmalik teadnolein, et kui kongressi demokraatlikku parteisse kuuluv enamus kord ka valitsusvõimu peab kandma, siis taas USA riiklikud huvid tagasi saavad oma primaarsuse.

KLA

Õnnitlejate hulgas oli ka Eesti Kultuuri Koondis, millise delegatsioon — abiesimees Kalju Lepik, esimees Leonid Laid ja peasekretär Elmar Pettai — pildil on üle andmas aadressi (EPL-foto Sepp)

Ignoreerivad vene keelt

Ühe hiljuti Eestist Lääne-Saksamaale pääsenud sakslase jutustusel on venelased ja vene keel Balti riikides ikka veel põlu all.

Kohalik elanikkond lihtsalt ei reaageeri vene keelseks esitatud küsimustele, ehkki nad vene keelt valdavad. Nii oli kõneolev sakslane enne Saksamaale asumist Tallinnas ühe arsti ooteruumis.

Kuna ta eesti keelt ei valda, küsis teltstelt ootavatel patsientidel vene keeles, et kelle järel ta järjekorras on. Keegi ei vastanud, ehkki ta oma kõnelemise esitas kolmel korral. Alles siis, kui ta esitas sama küsimuse saksa keeles, leidis talie ootajate poolt õige palk järjekorras. Sama sakslase seletuse kohaselt oleks venelastele töökaaslastele lausa näkku, et tell poleks olnud vaja siia tulla — Venemaal on teie jaoks ruumi rohkem!

EPL peatoimetaja juubeli märkimine

Stockholmi Eesti Majas toimus 1. juulil Eesti Päevalehe peatoimetaja Juhan Koka 30-aastase sünnipäeva tähistamine "Lahtise maja" vormis. Eesti Maja kogunes täis õnnitlejaid — nii organisatsioonide esindajaid kui üksikisikuid.

Eesti Päevalehe tervitused andis üle juhatus esimees Albert Meerik. Stockholmi Eesti Maja poolt olid tervitamas abiesimees Leo Moks ja asjaajaja direktor Boris Gorman, Eesti Ettevõtjate ühingu poolt sekretär Vold. Kruppelman ja laekur Herbert Iir, Eesti Komitee poolt abiesimees William Muld ja pr. Helga Kilvar, Eesti Rahvusfondi poolt esimees Endel Krepp, Rootsi Eestlaste Esinduse poolt abiesimees Annus Estra ja Herbert Iir, Eesti Rahvusnõukogu poolt esimees Tõnis Kint, Eesti Kultuuri Koondise poolt esimees Leonid Laid, abiesimees Kalju Lepik ja peasekretär Elmar Pettai, Eesti Skautliku Noortemajava Rootsis poolt malevajuht dr Virge Hint, Eesti Skautmastrite Kogu poolt skm. Richard Norvell, Eesti ap. õig kiriku Stockholmi koguduse poolt

preester Nikolai Suursõõt ja kirikuvanem A. Kijavan, Stockholmi Eesti Naiskooi poolt juhatus liige pr. Astrid Mölder, Stockholmi Eesti Meeskooi poolt abiesimees Viktor Marvet ja juhatus liige Jüri Remmelgas, ajaleht Teataja toimetuse poolt toim. Harri Kiisk, Eesti Keele ja Kirjanduse Instituudi poolt fil. h. Paul Laan, Eesti Maja pere nimel Elmar Pettai ja pr. Leida Lepp, Stockholmi Eesti Teatri poolt esimees Heljo Mängel-Sundsvik, Uno Tõnissoo ja Agnes Lep-Kaasik, EPLi kaastöötajast võitis sõna kirjanik Arvo Mägi, ajakirjanduslike vanade kolleegide poolt Jüri Remmelgas, läänlaste ja vanade koolikaaslaste poolt Evald Tammer ning vana sõbrana Ernst Selin.

Kirja ja telegrammide tervitajate arv ulatus kolmesajani. Nende seas olid Eesti Vabariigi esindaja USA-s Ernst Jaakson, E.V. konsul New Yorgis Aksel Linkhorst abikaasaga, ametreisilt USA-s, Kalifornias, peapiiskop Konrad Veem, Voice of America eesti toimetuse Washingtonis, kirjanikud Marie Under, Artur Adson, August Mälik, Bernard Kangro, Arvo Mägi, Herbert Salu, Tuuli Reijonen Helsingilt, Helga ja Enn Nõu, Aarand Roos, Elmar Vraher, Helmi Eller, R.EE esinduskogu esimees prof. Hans Kauri ja juhatus esimees Olaf Muruk, Göteborgi Eesti Selts, Balti Komitee esimees Birger Hagård ja sekretär Arvo Horn, Eesti Tennisliidu, Stockholm Eesti Algkooli, Metsakodu, Borási Eesti Selts, Svenska Odlingens Vännen esimees Hugo Mickelin, ERN ja koalitsioonirühmad Tõnis Kint, Eestis Selts Hollandis ja Vilma Belinfante perega, Rootsi karjaste ortodoksoodugudis diempreester Martin Juhkami kaudu, "Kungla" suvikodu juhataja Tiit Andersoni kaudu, Eesti Lauljaskond Rootsis poolt esimees J. Kant, Eesti Komitee esimees Heinrich Mark, EDU esimees Aksel Mark, ajakirja "Triinu" toimetuse, Eskilstuna-Kurieri juhatus esimees Roland Akerlund, ajakirjanduslikud kolleegid esotasas Märt Rauaga (kes kutsut alustas a.1902!); Voldemar ja Margareeta Kures, Karin Saarssen Münchenist, David Kropun Kopenhaagenist, Kaarel Eerme Torontost, Johannes Västriku ja Arnold Joonson Saksamaalt, Heino Jõe Torontost, Jaan Kitzberg Washingtonist, Arvi Moor, Aksel Kristian ja Bernhard Angel, ülemaailmse Eesti Kesknõukogu Euroopabüroo, ajalehed Värkija ja Eesti Rada Saksamaal, sporditeeran Jüri Lossman abikaasaga, Edvard Oie, Ernst ja Renate Jõe-saar, prof. Juhan Aavik perekonnaga, prof. Gustav Ränk, dots. Valter Tauli abik., mag. Herman Rajamäe, fil. dr. Juhan Ungerson, dr. jur. Ilmar Arens, Elmar Kirofar, Evald Uustalu, näitlejad Signe Pinnas, Eino Rahn, Agnes ja Harri Kaasik, Lensi Rõmmer, Edmar Kuus, EELK asessor Jakob Aunver abikaasaga, praost Richard Koolmeierit abikaasaga, peatoimetaja John Lindström ja paljud isiklikud sõbrad, EPLi lugejad j.t.

Moskva . . .

Alg. lk. 1

on ratifitseerida uus Euroopa julgeoleku pakt. Kohtamine, mida N.Vene on taotlenud 20 aastat, on nimetatud Euroopa julgeoleku konverentsiks ja tema tegelikuks ülesandeks on heaks kiita praegused riigipiirid.

See aktsioon annaks vormilise tunnustuse Eesti, Läti ja Leedu, samuti tiukikesse Ida-Preisimaast, absorbeerimisele N. Liidu poolt, ja mis juhatus Ikestatud Rahvaste Nädalaga?

Kui N. Vene hakkas 1954 a. peale pressima konverentsi korraldamist, oli tema peamiseks eesmärgiks saavutada globaalset tunnustust Ida-Saksamaa suveräänsusele. See eesmärk saavutati kahe viimase aastakümne jooksul.

Üks täiendav eesmärk selgus 24. Euroopa riigi kommunistlike parteide konverentsi puhul 1967. Euroopa julgeoleku konverentsi eesmärgiks oli siis NATO ja ka kommunistide oma Varssavi pakti likvideerimine. Kommunistide konverentsi lõppresolutsiooni järgi pidi "vastakuti seisvad sõjaliselid blokid" asendatama "üle-Euroopalise kollektiivse julgeoleku süsteemiga, mis haseerub erinevate sotsiaalsete süsteemidega riikide rahuliku koeksisteerimisel".

Oles saavutatud sellise alalise rahu, peaksid riigid

likvideerima kunstlikult loodud vaheseinad majanduslike suhetes sotsialistlike ja kapitalistlike riikide vahel, ütleksid kommunistlikud parteid. Sellest tuleneks viljakas koostöö ka toodangu ja teadusliku uurimise alal.

Teiste sõnadega, kommunistid soovitasid, et avaga lääneriigid nendele juurdepääsu Reimnima ja Saari tõe-stusbasseinidele ja läänemaalased saaksid sellest suurt kasu.

Loomulikult, ütles kommunistlike parteide deklaratsioon avameelselt, selline kohalik detente ja kollektiivne julgeolek näeks et "võraste vägede väljavõimist, võõrriikide sõjaliste baaside likvideerimist ja aatomivabade tsoonide loomist Kesk-Euroopas, Balkanil, Doonnamades, Vähemere piirkonnas ja Põhja-Euroopas".

USA ja tema Lääne-Euroopa liitlased ei nõustunud küni 1972. aastani austama Genfis eeltoitud Euroopa julgeoleku ja koostöö konverentsiks koos venelastega. See konverents on täiesti eraldatud strateegiliste relvade piiramise läbirääkimistest.

Nüüd on 3 komiteed ja rida allkomiteesid Genfis töötanud kolm aastat kokkuleppimiseks paktsiks, mille 35 riiki alla kirjutaksid. President Ford teatas meile hiljuti, et on "tehtud . . . kompromisse ja et neid tuleb teha veelgi.

Esindus ei pea sobivaks

Rootsi Eestlaste Esindus on ajakirjandusele saatnud alljärgneva seisukoha:

"Rootsi Eestlaste Esindus ei pea soovitatavaks ega sobivaks, et eestlased Rootsis võtaksid osa nn. "ENSU XXXV laulu- ja tantsupeost", mis toimub 19-20. juulil s.a. Tallinnas ja mis on pühendatud Vene võidu 30. aastapäevale ja Eesti okupeerimise 35. aastapäevale ning mille programmis on tugevasti esindatud venestamise poliitika elemendid."

EESTI PÄEVALEHT

Eestniska Dagbladet

Peatoimetaja Juhan Koka

Vastutav väljaandja

(aust. ütg.)

Arvi Moor

Toimetuse ja tallus:

EESTI MAJAS Stockholmis:

Wallingatan 32, 1 tr.

Postiaadress: Box 667

101 29 Stockholm 1

Telefon 21 84 46

Toimetaja: Eskilstuna-Jüri Aus

Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,

631 02 Eskilstuna, tel. 016/147772

Tellimisspostigiro nr. 15 67 70-0

Kaubatähtpostigiro 09 99 00-0

Eesti Päevaleht Förlägs AB,

Stockholm

Tellimishinnad:

Aastakr. 187:—

Termin (4 kuud)kr. 68:—

Kuukr. 18:—

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT

FÖRLÄGS AB

Trükkijä: Eskilstuna-Kurians

Tryckeri AB Eskilstuna 1975

Torontos toimunud rahvusvahelise "Karavani" puhul moodustas Eesti Maja "Tallinna paviljoni". Pildil keskel "linnapea" Toomas Marley koos perenaiste Lilli Valge ja Anne Tülliga (ME-foto Kreilis).

Tallinna paviljon Toronto "karavanil"

TORONTO (EPL) — Jaanipäeva eel algas Torontos seltsimendat korda korraldatav etniline n.n. "Karavan", millest seekord osa võtavad 5 eri rahvust, kes nende poolt esindatava maa pealinnas nimelises paviljonides pakuvad vastava maa eneseavaldusi muusika, kunsti, kodukäsitöö, kultuurinäidete j.m. aladelt. Eestlased esitavad oma "Tallinna paviljoni". Eesti Majas, kus eelmise karavani ajal läbi käis 50.000 inimest. Seekordseid avapäevi oli külastajaid 1700 ja samas toimuvale eesti raamatunäitusele 600.

Tallinna paviljon Eesti Majas oli varakult pidurüüses pandud. Kõik ruumid olid dekoreeritud kunstnik Ants Vomm. Eriliseks tähelepanu osaliseks sai Eesti Maja keskmise saali dekoratsioon, mis kujutas Tallinna Vabaduse väljakut linnulennult vaadates, kusjuures maast laeni ulatuvates seinamaalidel avaneb kaugvaade kõigesse nelja ilmakaare, esiplaanil Eestimaa ja tagaplaanil Soome rannik, Lääne ja ida osas isegi Venemaa kauged lagendikud. Tõenäoliselt on see suurim dekoratsioon-maal, mis eestlased kunagi teinud. Maalil on toodud kõik Eesti maa-ala, keskkused, maanteed, kirikud jne.

Karavani avapäeval esinesid Tallinna paviljonis "Kalev-Estienne" näisvõimlejad, noorte laulukoorid jne. Esmaspäeval olid Toronto Eesti Meeskoori esinemine, Tiiduse võimlejate esinemine jm. Nädala kestel täidavad kava Hamiltoni tantsijad, laulukoorid ja solistid. Samuti esineb rahvusvahelisel tunnustatud ooperisolist Avo Kittas, USA-st meeleolulajale Afer jt.

Suure tähelepanu osaliseks sai juba eesimesel päeval Abistamiskomitee poolt esitatud eesti käsitööde näitus, samuti käsitöö valmistamise demonstratsioonid jne. Eesimesel Karavani päeval külastasid Tallinna paviljoni ka mitmed prominentsed kanada asutuste juhid, teiste seas ka Eest

Yorgi linnapea, kes tähelepanuga jälgisid eestlaste esinemisi ja väljapanekuid.

Eesti Raamatut Aasta puhul toimus ka eesti raamatunäitus 475 esitatud köitega, nende hulgas oluline osa Eestist käsitlevat kirjandust võrreldes, samuti võrreldes tõlgitud luukirjandust. Eriakadoni olid pühendatud kirjanike tutvustamisele plüide ja käekirjanäidete kaudu, kus tervel seinal on esitatud 75 kirjaniku. Uudisena oli välja pandud esimene eksemplar just trükkijast kõitokitta läinud uuest Kanada-eestlaste ajaloo- raamatust, mis hõlmab 700 lehekülge. (KE).

Toi konservatooriumi õppejõuks Torontos

TORONTO (EPL) — Helilooja Roman Toi kutsuti Toronto linnakoosseisus tähtsaks Kuningliku Konservatooriumi õppejõuks. Toi saab tööle nii kompositsiooni kui muusikaõpetustilesele obligatoorseks ettevalmistajana.

Toi viimaste aastate tööle, mis algas samas muusika õppeasutuses dr. Samuel Dolini klassis, on see kutsutav tunnustavaks kulminatsiooniks.

Lõpetanud 1973 konservatooriumi uuesti, siirdus Toi ennast veel täiendama. Esimene suvepikkune peatus oli Philadelphias Paul Hindemithi stuudios tulnud Clifford Tayloriga juures. Saavutanud stipendiumi muusikakooliitl Shveitsis, mille nimeks on "Institute for Advanced Musical Studies", katkas Toi oma stuudiumi kolme heliloojaga: Rainer Boesch — Pariisi konservatooriumi Olivier Messiaen'i klassist, Andre Kovacs — Zoltan Kodaly klassist Budapestis ja lõpuks Genfis elava maail-

Strateegilised jõud ja "äraneelatud" rahvad

Seoses NATO-riigipeade kohtamisega Brüsselis tehti maailma ajakirjanduses inventuuri nendest jõududest, mis on vaba maailma käesuses võimaliku kommunistliku rünnaku puhul. Sellega ühenduses loeti üles ka senised kaotused ja see loetelu näitab, et kommunism on vallutanud möödunud 30 aasta jooksul oma haardesse kokku 1,4 miljardi elanikku, veerand kogu maakera pinnast. Kommunisti haardes on 17 rahvast ja kommunisti haardesse langenud rahvaste loetelu algab Balti rahvaste eestlaste, lätlaste ja leedulaste langemisega N. Liidu vägivallavõimu alla aastatel 1941.

Mitmed selle mandri sõjapoliitilised ajakirjad küsivad seoses 15 riigipea kohtumisega Brüsselis, et kas on veel võimalik päästa Lääne-Euroopa kindlust kommunisti haardest.

U.S. News & W.R. avaldab selle puhul huvitava ülevaate kommunisti vallutustest möödunud 30 aasta jooksul. On märkimisväärt, et Moskva vallutuste kaardil on eriti esile tõstetud eestlaste kommunisti ohvritena 30 aastat tagasi kolm Balti riiki Eesti, Läti ja Leedu. Kommunistide poolt vallutatud alad on märgitud punasega ja veripunasega on praegu kaetud pool Euroopast, Venemaa, Hiina ja Indo-Hiina ruum.

Artiklis märgitakse, et tänapäeval on kommunistlikud Nõukogude riigid, Eesti, Läti, Leedu, Mongoolia, Albania 1946, Bulgaaria 1946, Jugoslaavia 1946, Poola 1947, Rumeenia 1947, Tšehhoslovakkia 1948, Põhja-Korea 1948, Hiina 1949, Ida-Saksamaa 1949, Ungari 1949, Põhja-Vietnam 1954, Kuuba 1959 ja Kambodža, Lõuna-Vietnam ja Laos 1975. Tuuakse ette, et kolm viimast riiki olid viimased, millised langenid kommunisti rüpe pärast kaheaastakümnelist vaheajaga. Küsitakse, et kas on võimalik praegust kommunisti doomino teooriale rajatud rünnakut peatada. Märgitakse, et kõik senised vallutused on toimunud sõjalise ähvarduse ehk otsese sõjalise vallutusega. Kõige enne haaras Moskva pärast Teise Maailmasõja lõppu Ida-Euroopa riigid, siis Põhja-Korea, Hiina ja Põhja-Vietnam.

Aleksander Soltzenitsen avaldas ühes Pariisi ajakirjas suurt tähelepanu äratanud artikli. Ta väidab selles, et pärast Teise Maailmasõja lõppu algas kommunisti rünnakuga kohe Kolmas Maailmasõda ja Vietnam ning Indo-Hiina ruumi langemisega kommunisti haardesse on vaba maailm Kolmanda Maailmasõja juba kaotanud. See tähendab seda, et jõudude tasakaal on läinud juba kommunistide poolele ja edaspidistel võitlustel ei olegi enam mõtet.

Sellele teooriale vaieldakse vastu. Märgitakse, et kommunistid on saavutanud senised suured võidud selle tõttu, et Vaba Maailma riigid ja demokraatlikud parteid ei ole suutnud seni luua ühist rinnet kommunistliku rünnaku ohu vastu. Vabal mehel ja vabal maailmal on aga tagavaraks veel tohutud reservid, mida ei ole seni veel üldse võitlustes rakendatud.

NATO riikide riigipeade kokkutulekul Brüsselis arutati peamiselt seda, et kuidas peatada kommunisti rünnakut Lääne-Euroopas ja Lääsis-Idas. Seni on kommunistid kõik omad vallutused sooritanud sõjaliste abinõudega ja selle tõttu on vajalik kõik Vaba Maailma sõjajõud panna lahingu olukorda.

Lääne-Maailma ajakirjandus on seni väga teravalt kritiseerinud lääne sõjalist valmisolekut ning ülistanud kommunistide loogilist, mis hävitab kommunistivastast võitlusvõimu. Selle tõttu peetakse vajalikuks just nüüd esile tõsta Vaba Maailma sõjalist võimsust, et Moskva kergekäeliselt ei algaks rünnakut.

NATO merejõudude ülemjuhataja, USA admiral Johnston andis lehemeestele ülevaate merejõudude vahekorist. Sellest ülevaatest selgub, et kuigi venelased on viimastel aastatel oma merejõude tublisti suurendanud ja seda eriti Vahemere ruumis, on praegu NATO merejõud palju tugevamad kui Soveti omad. NATO on praegu küllaldaselt moodsaid sõjalaevu ja allveelaevu N. Liidu rünnaku tagasitõrjumiseks. Lääneriikidel on suur arv suuri lennukikandjaid, mis N. Liidul puuduvad. Kuid admiral Johnston leiab, et vaba maailma riigid peavad oma merejõudusid kiiresti suurendama, sest N. Liit võib merede vallutamiseks loigata neid riike ära nende tootmateriaalidest. USA saatis Euroopasse ühe oma parameest kindralist Aleksander Haig'i, kes on asunud NATO maajõudusid lahinguvalmis seadma. President G. Ford kinnitas, et USA teeb kõik, et kaitsa Euroopat, selleks tõmmatakse isegi kaasa Hispaania. Lääne-Euroopas on praegu koguni üle 3-me miljoni mehe aktiivteenistuses, millised on varustatud kõige moodsamate relvadega. Vaba maailma riigid on suures ülekülluses oma tõestuse võimsuse poolest. USA üksi omab maailma viimsama tõestuse oma liigi 1500 miljardi dollarilise aastaproduktioonis.

Kuid vaba maailma kaitse tuueneb tohtu suure loogivõimega USA aatomrelvastusele. Ajakirjanduses on viimastel aastatel alahinnatud USA aatomrelvastust ja märgitud, et N. Liit on juba palju tugevam.

Ameeriklased väidavad, et selles seisukohas on täielikult ekslikud. N. Liit on alles oma mitmelanguliste aatomrakettide tootmisel algamas ja USA-l on neid nii rohkesti, et nad võivad hävitada üheainsa löögiga kõik sõjalised märgid kogu Venemaal. Esmakordselt teatab

Pentagon, et neil on küllaldaselt arvul uut nupulevajatamist (minuteman) nr. 111 rakette, millega nad on võimelised saatma oma mitmelangulisi aatomrakette Soveti territooriumile. Selle viimase rakendamiseaeg on ameeriklased tõstnud oma aatomrelvade loogivõimet kahekordseks.

USA aatomraketid on paigutatud maa-alustesse punktidesse Malmströmi, Francis E. Warreni, Ellsworthi, Whitemani jt. lennuväe baasides ja neid hooldavad 2400 olitsveri ja 600 sõdurit. Need on võitlusvalmis.

Selle sõjaajase valmisoleku deklaratsioonil on otse kummale, et lähemal ajal kavatsetakse minna Helsingisse, et seal alla kirjutada kokkulepet, millega kommunisti esimesed ohvrid Eesti, Läti ja Leedu reedetakse N. Liidule.

(ME/AJK)

EIRE tööst Washingtonis

WASHINGTON (VES) — Euroopa Ikestatud Rahvaste Esindusliku üldkomitee (EIRE juhatus) külastas 18. ja 19. juulil USA välisministeeriumi ning liigi 20 Esinduskoja ja Senati liiget ühenduses eelseisva Euroopa Julgustus- ning Koostöö-konverentsiga ning juulis väljakutsumatava ikestatud rahvaste nädalaga.

Välisministeeriumis võttis delegatsiooni vastu Euroopa osakonna juhataja asetäitja Armitage koos ta lähema kaastöölise Braynardi. Külastamises peamiseks ülesandeks oli informeerida välisministeeriumi ja senaatorid ning Esinduskogu liikmeid EIRE karkustest Ida-Euroopa rahvaste huvide seisukohalt, mida võib tuua Euroopa Julgustuskonverentsil osaleva Ida-Euroopa rahvastele. Sellega kinnitatakse jäänud N. Liidu ülemvõimust nende rahvaste üle ja loovutakse N. Liidule rida muid hüvesid ilma, et lääs saaks vastutasuna mingid olulisi vastutulekuid N. Liidul peale tühistes paberlike lubaduste. Eesti-ja läti poolseid delegaadiid juhtisid erilist tähelepanu ohule Balti rahvaste suhtes ja palusid neid hääletada nn. Balti resolutsiooni poole.

Ühenduses eelseisva ikestatud rahvaste nädalaga juulis soovis delegatsioon, et seal alal toimuksid debaadid Esinduskogu ja Senatis ning et Esinduskogu liikmed ja senaatorid esineksid seal kõneõiga, mida ka kõigjal lubati. Delegatsioon külastas ühtlasi Esinduskogu esimeest Carl Alberti, kes luges läbi võrdlemisi pika EIRE memorandumit ja andis loa Esinduskogu vastava koosseisule suhtes ikestatud rahvaste nädalal puhul.

Eestipoolset võitis külastamises osa Vaba Eesti Komitee esimees ja EIRE üldkomitee liige Leonhard Vahter.

Meta Tahk valiti tagasi Minneapolise Eesti Seltsi esimehe kohale. Juhatuses kuuluvad veel Endel Nõmme ja Helmo Jaska.

Urve Kersti (n-da Sumberg) ja Simon Corelli (s-näda Danderydis poeg).

Richard Kimber Solnast abiellus Charlottenburgs Gárdis Christina Onnerydiga.

ROMAN TOI

makuksa helilooja Alberto Ginastera'ga.

Traditsiooniliste muusikadistsipliinide õpetamise kõrvalse töö helilooja Roman Toi endaga konservatooriumi kaasa uusi tuuli, eriti prantsuse ja saksa esteetilist "a jousrust" Musique Concrete ja orkestratsiooni alase.

Tööd konservatooriumis alustab Toi septembris.

Igavene Rooma raskustes "Riik vaene, rahvas rikas"

Itaalia majandusliku katastroofi äärel kõikumisest on viimasel ajal olnud nii palju juttu, et turistid kohale jõudes võib ütelda. Elu ei seisa, vaid töö ja tegevus pulbitseb täie hooga. Ega paista ka rahvas rahast puudust tundvat. Rooma on punnil autodest, rongid ja bussid on pahatihti puupüsti täis ning ronge ja busse on palju. Roomas võib näiteks jätkuvat sõita samast lähtekohast samasse lõpp-peatusse kahe erineva bussiga kuigi mõnevõrra erinevat sõiduteed kaudu. Ja püstiseisjast täis koridoridega ekspressrongidest pääsemiseks võidakse edukalt kasutada laheda istumisvõimalusega lokaalronge, kusjuures muidugi neid aeg-ajalt vahetada tuleb. Tänapäeva Itaaliast jääb turistid silma läbi vaadates igal juhul mulje nagu peaks paika see vana tuntud tõde, et kui rahvas on rikas, siis on riik vaene ja vastupidi.

Uskudes siit-sealt kuulnud jutte paistab asi seletuvat muu hulgas sellega, et itaallased maksude all just ei äga. Nii öeldakse näiteks, et 3 miljoni liirise aastalpaiga juures (kursi järgi umbes 19 500 Rootsi krooni, aga ostujõudu arvestades pigem ligemale 30 000) on maks 10% ning järgmise miljoni liiri pealt 15%. Ja isegi kui maksude progressiivsus eadspidi peaks tõusma järjumnalt, näib see rahvale küllaldaselt jätkuvalt liikumiseks vajaliku raha. Ja "liikumiseks" itaallane raha eestkiit näibki vajavat. Auto ja võimalus sageli sisse astuda väikestesse joogi- ja söögikohades näib olevat suurmait külgetõmbajad, kuna kodude sisetamistele ei olnud tavatavate kuuldest kohaselt eristatavale panu.

Mis autodesse puutub, siis tõrka Rooma tänavapildis silma imepisikeste Fiatte rohkus. On võimalik, et nende umbes 115 sm laiale väikeautode populaarsus peale odava hinna olemise ka nende sobivusest Itaalia linnade liikluses. Roomas leidub hulgi-keht autoliikluseks vabaks jätetud tänavaid, kuhu suurem auto üldse sisse ei pääse, rääkimata väike-linnadest lõunapool Neapeli. Mis seejuures imestama paneb, on asjaolu, et niisugustel tänavatel autoliiklust üldse lubatakse.

Imestust võib äratada aga palju muudki. Üheks võiks näiteks olla asjaolu, et piltlikult öeldes Itaalias kõik maksimised toimuvad "õides". On ju liiri väärtus Rootsi rahas 0,6 öört, mis tähendab, et centesimi — liiri sajandik osa, on käibelt ammu kadunud. Igal juhul maksab juba üks komplek 10 liiri, tuletikukarp 40 liiri ning bussisõit 50 liiri. See "õides maksimine" tundub tõepeolest imelkuna, kui mõelda kõigile nalle malle, kus vähenevad väärtusega rahaüksused on asendatud uute frankide, uute markide või uute rubladega. Sellega ei ole itaallased siiski hakkama saanud või on nad kardanud seda segadust, mis uute ja vanade samanimeliste rahaüksustega paratamatult tekib. Kui põhjuseks on võimalikmaini-

tu, siis oluks ju neil võimalik kasutada seda moodust, mida 1927. a. kasutati Eesti Vabariigis, mil väärtuses vähenenud margad ümber nimetati sentideks ning nende üle seati Eesti kroon.

Miks midagi sellist pole Itaalias katsutud teha jääb külastajale muidugi selgusetuks, nagu jääb selgusetuks palju muudki. Oleks näiteks ülmalt huvitav teada saada missugust osa Itaalia majanduslikus ja poliitilises elus etendab katoliik kirik. Tähelepanne kirikute ja kloostrite rohkust ning vaimulike suurt arvu peab ju sedavõrd tähelepanndav inimestööjõu reserveerimine üksnes vaimsete väärtuste eest hoolitsemisele mingil moel ka majandusele mõjutama. Aga kuidas ja mil määral need on kõik küsimused, millele ei ole kerge vastust saada.

Mitte palju kergem pole katoliik kiriku mõju hinnata Itaalia poliitilises elus. Kristlik-demokraatlik erakond, kelle käes järeloole aastail on olnud jame ots Itaalia poliitilises elus, toetub kahtlematult katoliik kiriku kaudsele, kui mitte just otsele mõjuvõimule. Viimasega seelst sündmusist, eestkätt abielulahutuse küsimuse üle peetud rahvahäletusest ning 15. juunil toimunud omavalitsuse valimistest jääb aga mulje, et selle võimsa toetuse mõju on hakanud vähenema. Ei ole võimata, et kiriku toetus võib koguni kujuneda "ki-viks kristlike-demokraatide ree peal", sundides neid ajama poliitikat, mis küll meeldib katoliik kirikule aga osutub vastuvõetmatuks valijate enamusele. Ja nagu viimased valimised näitasid, osutub sellest arengust peamiseks profiteerijaks kommunistid.

Tavalist kodaniku see perspektiiv ei näi siiski suuremat häirivat. Elu käib oma lõuna-maiselt mõnusat rada ja Fontana Trevi, Piazza del Navone ja teiste populaarsete kogunemiskohtade publik veeab suveõhtuid ilmses rahumeels. Turistid meelerahu võib pigem rikkuda see, et kaudgemalegi ulatunud kuulidused Rooma taskuvaraste osavusest

kahjuks töeks osutuvad. Ühe nende ohvriks langenud reisi-kaaslaste jutu järgi seisnud poliit-esse pikk rida sama asja pärast õnnetuist rootslasi sahas, et sel-lekohast tõendit hankida, mida vaba läks saatkonnast uue passi saamiseks. Rohkem abi peale tunnustuse väljakirjutamiseks poliit-elle neile kahjuks pakkuda polnud. Taskuvaraste tegevus on tõenäoselt ka põhjuseks, miks paljud mehed kannavad portfel-likujulisi pisikesi kääkotte. Va-rustatud aasaga, millest kile saab läbi pista, ei ole seda varas-tel ilmselt nii kerge kätte saada kui taskukantavalt rahakotte.

Kas pangaröövimisi esineb Itaalias rohkem kui Rootsis, ei oska öelda, küll aga, et väga kerge see amet Roomas ei paista olevat. Tänavaliikluses näha ole-vate politseipatrullide arv nii jalgsi kui autodel on aukartustä-ratav. Seda on aga ka ilmselt vaja, kuna itaallased ei paista olevat erilist seadusi austav rahvas.

Enim süüapaistavamaks ja tu-ristilegi tüükamaks osutub auto-de parkimise viis. Suurema ruumi puudusel tõmmatakse au-to sageli ninapidi kõnniteedele — otsaga otse vastu majaseinu. See sunnib jalakäijad sõidutee-dele, mis võib kujuneda elukar-detavaks, kuna vaevalt kahe auto laulust vabaks jäänud tänavatel leidub alati peadpööritava kiiru-sega teistest mööda sõita ürita-jaid. Miks valesti paigutatud au-to-delt trahvi sissenõudmise teel ei katsuta parandada Itaalia riigi-kassa kehva olukorda, jääb aru-saamatuks.

Mis puutub Rooma nägemis-väärsustesse, siis on nende kohta raske midagi uut ja huvitavat öelda. On neist ju kõikjal juba niigi palju kirjutatud. Lisada võiks ehk ainult selle ülmalt subjektiivse refleksiooni, et antiikajast säilinud suhteliselt vä-hesest nähes võib tekkida noru-tunne ja kriitiline suhtumine Rooma suurepäraseste kiriku-tesse ja patrisiliossidesse. On ju suur osa nende ehitusmaterjalist pärit antiikaja ehitustest.

APELL Balti küüdituspäeval

Vabas maailmas elunevad organisatsioonide esindajad — E. Krepp (Eesti Rahvusfond), W. Ginters (Läti Rahvusfond), V. Vilkenas (Leedu Ühing Rootsis), B. Hagard (Balti Komitee), H. Malinowski (Poole Pögenike-nõukogu Rootsis), A. Rezöfi (Vabade Ungarlaste Koondis) ja W. Patek (ACEN delegatsioon Stockholmis) — apelleerisid balti rahvaste küüditamispäeval vaba-de rahvaste ja nende valitsus-te, vaba ajakirjanduse, maailma avaliku arvamise ja rahvusva-heliste organisatsioonide poole, et need ei keelduks abist balti rahvastele nende vabadusvõitlus-tesse terrori, vene uskolonialismi ja venemastise vastu, mis äh-vardab nende rahvaste olemasolu, et nad ei teeks kompromisse Euroopa julgeolekukonverentsil inimõiguste arvel, et ei tunnusta-taks status quo Balti riikide suhtes ning et kõigile okupeeritud rahvastele antaks võimalus teosta rahvaste enesemääramis-õigust ÜRO kaitses all.

Apellis tuuakse esile järgmist: Ühinenud Rahvaste Organi-satsioon (ÜRO) asutati 1945. a. endise Rahvaste Liidu asemel, et tagada maailma rahu. Selle põ-hikirja sissejuhatavas osas kin-nitasid uue organisatsiooni asu-tajad oma usku inimeste põhiõigustesse, iga inimese väärikusse ja väärtusse.

Põhikirja koostamisel esitati ettepanek koostada eriline rahvusvahelisõigustlik akt inimõiguste ja vabaduste kindust-tamiseks. See n.n. Inimõiguste Ülddeklaratsioon võeti ÜRO tähtsõu poolt vastu 1948. aastal. Sellele järgnesid: ÜRO rahva-mõrva konventsioon (1948), ÜRO kolonlaamadele ja -rahvaste iseseisvuse andmise deklaratsioon (1960), ÜRO rahvusvaheli-seõiguse printsiipide deklaratsioon mis puudutab sõbralikke suhteid (1970) ja rida teisi ÜRO rahvusvahelisi akte. Nendest tu-leb tähtsamaks pidada inimõiguste ülddeklaratsiooni.

Forum Romanum jätab igal juhul esimesel pilgul kivimüru mulje ja kui ei oleks Septimus Severuse ja Tituse võiduvä-ravid, siis võiks see ka jääda pü-sivaks mälestuseks. Kui antiikaja suurepärasest skulptuurist saab väga hea ülevaate nende kunsti-varade uutes asukohtades, on Roomas säilinud võrdlemisi vähe mälestusmärke, mis an-naksid õige ettekujutuse antiika-ja ehituste ruumilisest kujundu-sest. Sellest mingisugust muljet andvaid ehitust ei ole rohkem säilinud kui kristlikuks kirikuks muudetud Panteon, Colosseum, Kuuria hoone Forum Romanu-mil, Maxentius tsirkus ning Ca-racalla termid.

Kolme viimase puhul ei ole pealegi peale välismüüride palju midagi muud säilinud. Rääki-mata sellest, et kõik need suure-joonelised ehitused on ilma jää-nud oma marmorkattest. Süga-vad ja kaugele paistvad augud Colosseumi müürides, mida kerge on pida sõjaaegsete granaadikülvude jälgedeks, on kurvaks tunnistuseks sellest rõõvist ega tea enam keegi, mis-guise kiriku või palee seinu needsamad marmorplaadid nüüd ehiavad.

Peale kirikuna kasutatava ning korrashoitava Panteoni annavad antiikaja mälestusmärgidest

Ühinenud Rahvaste Organi-satsiooni foorumil on ette toodud, et neid vabadusi ja õigusi, mida sisaldas inimõiguste ülddekla-ratsioon ei saa nautida rahvad diktaatorliku ja terroristliku valitsemiskorraga maades, millede hulka kuulub ka N. Liit. Dissi-dentide poolt N. Liidus on ette toodud et N. Liidus ei ole tagatud inimõiguste ülddeklaratsiooni art. 3, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14(1) — need on artiklid, kus käsitletakse individuaalseid, kodaniku ja poliitilisi õigusi, nagu õigus elule, vabadusele, isikupuutumatusele ja õigus liikumisvabadusele j.m. Samuti artiklid 18, 19, 20, 21, millede kaitsetakse kodanike vabadusi ja õigusi, mõtte-, sü-dametunnistuse, usu- ja sõnavaba-dust, samuti artiklid 26(2), 27(2) millede nimetatud täht-samaid hariduslikke — ja kul-tuurilisi õigusi.

Sovjeti režiim Balti riikides tuli võimule agressiooni läbi pä-rast seda, kui Hitler ja Stalin olid omavahel teinud salajase kokku-leppe, millega määrati kindlaks vastastikused mõjusfäärid oma naaberriikide arvel.

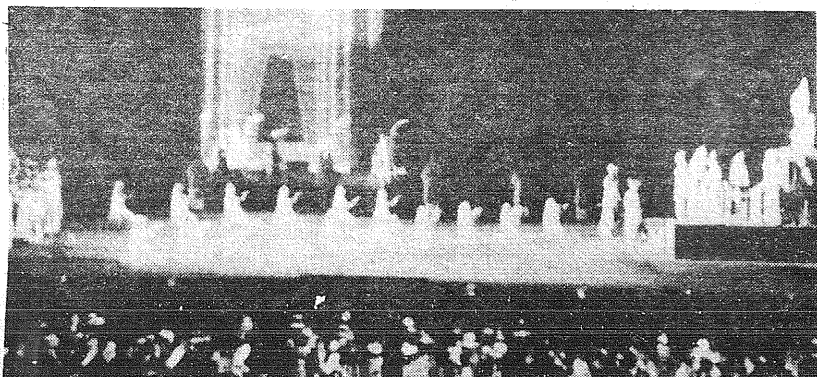
Sovjeti võim ei esindanud va-balt väljendatud rahva tahtet 1940. a. ega ei esinda seda ka praegu. Seda tõendavad Läänes teatavaks saanud protestiaval-dused, rahulolematused, enese-põletamised ja Läände põgene-nut tunnistused.

Liitriikide rahvad N. Liidus on kannanud suuri kaotusi terrori lä-bi, mis algas massküüditamisega Balti riikides 14. juunil 1941. a. Eriti on kannatanud Balti riigid, kuid ka Poola, Rumeenia, Ungari, Tšehhoslovakkia ja teiste Kesk- ja Ida-Euroopa maade rahvastik on kannanud suuri kao-tusi kommunistliku terrori, sa-muti nõukogude võimu kolonlaal-ja venemastise poliitika läbi.

Meie süüdistame Kremli valit-sejaid ja nende funktsionääre kohtadel terroris ja põhiliste inimõiguste rikkumises nii Balti riikides, Kesk- ja Ida-Euroopa maades kui ka N. Liidus endas.

parima ettekujutuse siiski Colosseumi varemed. Mis selle ehituse juures ehk enim üllatab, on ku-nagise areeni all asunud osa. Sealsed müürid osutuvad nimelt mitmekordsest kõrgemaks kui ülesvõtte järgi võiks ootustada. Kuigi külastajail juurdapaasu sinna pole, võib aereenalauste müüride kõrgust hinnata 8–10 meetrile, mis arvatavasti tähendab jagunenud kaheks korruseks. Teadmine, et etenduste andmiseks merelahingust Colosseumi areeni oli võimalik veega täita, võib aukartust roomlaste insenerikunsti vastu ainult suurendada.

Insenerikunsti rääkides on kuulsad akveduktid muidugi omaette peatük. Üllatuslik on nende nägemine eestkätt ehk ses mõttes, et neist nii pikad osad on säilinud. Akvedukide juppuude satub linnas ringi kõndides, neid märkab linnaipileid Sant Angelo kinduse katuseid ringi vaadates ning rongiga Roomast lõuna poole välja sõites näeb neid kil-lomeetrite viisi. See pilt võib aga ka suurendada norutunnet kõige-le sellel mõeldes mida on sün-dinud kunagi Palatiinumi kõngast krooninud uhkede keisripalee-dega ning nende võimsate ehitustega, mis ümbritsesid selle künka ja Kapitooliumi jalameil asunud foorumid. E. Uustalu

Caracalla vanu terme on Roomas nende hea akustika tõttu ära kasutatud hilisajaliku suveoperina, kus lava on 50 m lai. Pildil moment "Aida" etendusest.

Postistreik segab Kanada EKN-valimisi

TORONTO (ME) — Teispäeva hommikul käisid EKN Valimiste Peakomitee esindajad Toronto postkontoris nr. 6 (Station "J") selgitamas valimiskirjade tagasisaamist.

Kuni teispäeva hommikuni oli Valimiste Peakomitee aadressil postkontoris saabunud kahes postikotis olevate kirjakätkide järgi otsustades umbes 1500–1600 valimiskirja. Tagasisaadetud kirjad võivad sisaldada ka ühe või mitme eelkirja.

Viimastel päevadel tulnud valimiskirjade seas olid ka mõned Montrealist saabunud kirjad. See näitab, et Montreali post on hakanud sealselele eestlastele saadetud valimismaterjale juba kätte viima. Suurem osa Montreali eestlasti ei olnud aga nädalavahetuse ni valimis materjale veel kätte saanud.

Raske postilukorra tõttu Montrealis pikendas Valimiste Peakomitee EKN valimistel lähetamise tähtaega kahe nädala võrra, kuni 16. juunini 1975. Häälendamise tähtaaja pikendamise tõttu on kõigil neil, kes seni ei ole veel valimiskirja aru saanud, kuni 16. juunini võimalus veel valimisest osa võtta.

Kehtivaks loetakse ka 17. juuni postitemplit kandvad valimiskirjad.

Peapiiskop kaks kuud ametireisil

Nagu juba teatatud, asus peapiiskop Konrad Veem ametireisile, mis kestab üle kahe kuu. Ta külastab kogudusi USA länserannikul ning Austraalias. Peapiiskopi kutsuksid oled nende piirkondade kogudused. Viimasel ilmsel plaan, kuhu peapiiskop halgustest just enne väljastu.

Konsistoriumi informatsioonil viisiteerib peapiiskop järgmist kogudusi: EELK Los Angelese kogudust, kus on õpetajaks Rein Neggo, EELK San Francisco kogudust, mida teenib abipraost Karl Lipping, EELK Portlandi kogudust, kus õpetajaks on Oskar Puusepp, EELK Seattle kogudust, keda teenib õpetaja Julius Juhkental ja Kanadas EELK Vancouveri kogudust, kus on õpetajaks abipraost Helmut E. Piir.

XII Läänerranniku Eesti Päevad peetakse tänava Oaklandis, San Francisco lähisel. Päevade raames teenib peapiiskop avalumateenistusel, konsert-jumalateenistusel ja armulaugaga palveteenistusel.

Edasi peetakse peapiiskopi juhatusel läänerranniku koguduste esindajate ja õpetajate koosolek.

Austraalias viisiteerib peapiiskop sealsete kogudusi järgmiselt: Sydneys, kus on õpetajaks praost Einar Kivist, Melbourne, kus õpetajaks Aadu Meekel, Adelaide, kus on õpetajaks abipraost Johannes Aarik. Nello linnas külastab peapiiskop veel Perthi eestlast ja peab seal armulaugaga jumalateenistuse. Igas koguduses võtab peapiiskop osa ka nädalase koosolekust.

Peapiiskopi asendab tema äraolekul konsistoriumi vanem valimiskirja assessor praost Jakob Aunver, kelle telefon Uppsalas 018/14 51 37.

Eesti maailmalaager ja kogu maailma oma

Maailma skautide ja gaidide Keskbürood Genfis ja Londonis on juba mõnda aega pidevaks ettevalmistusis tänavu aset leidvalks ülemaailmselks suursündmusiks. Mitte vähem on korraldavadate maade skaudi-gaidi peakorterid töga seotud.

Eesti skautide-gaidide maailmalaagrid Rootsis, Metsakodus 19–29. juulini järgnevad Norras ja Taanis kolm ülemaailmsel skautlikku suursündmust.

XIV Skautide Maailma Jamboree leiab aset 29. juulist 8. augustini Lillehammeris, Norras. Skautide XXV Maailma Konverents peetakse Taani Tehnilise ülikooli hoones Lundtoftis. Endiste skautide ja gaidide SÖPRUSKONNA (IPOSAG) XI Maailma Konverents ja Seminar teostub 15–20 augustini Põhja Taanis Jüütimaal, Aalborgis.

Seekordse Maailma Jamboree nimeks on "NORDJAMB '75" ja seda korraldavad ühiselt Skandinaavia maad — Taani, Island, Norra ja Rootsi. Laager on avatud külastajale 30. juulist kuni 7. augustini kl. 11 homm. kuni kl. 10 õhtul. Osolst Lillehammeri jõutakse rongi või autol umbes 2 ja 1/2 tunniga. Seal raudeejaamast sõidab eribus sageli. Külastuse maks on 10 Norra krooni, noortel alla 18 aasta ja vormis skautidel 5 Norra krooni. Teatavasti võtab jamboreest osa ka rühm eesti skaute Kanada kontingendi koosseisus. Loodetavasti on rohkesti külastajaid ka eesti maailmalaagrist pärast selle lõppu.

XXV — Skautide Maailmakonverents kestvus on sedakorda pikemaajaline, tervelt üks nädal, selle kestel ka üks ekskursiooni-päev. Iga liikmesmaa võib saata kuni 6 delegaati. Peale vormilike aruannete ja töökavade koosneb Konverentsi sisuline osa referaatidest ja sektiioonide tööst. Peareferaadiks on sel korral — "Tööka-

vade arendamine vastavalt noorte vajadustele." Sektsioonide töö jaguneb eriküsimusteks, nagu skautide-gaidide koostöö (Co-education), noorte vanuse astmed (Age Groupings), rahvaste vendlus ja nüüdisaegne juhtimine, looduse aretamine (Conservation) j.t.

Skautide Maailmakonverentsile järgneb Taani põhjatipus Aalborgis, Jüütimaal 6.-päevane Endiste Skautide-Gaidide Rahvusvahelise Söpruskonna (SIFOPSAG) Konverents ja Seminar. Oodatase 500 osavõtjat 28 maalt. Eelmised konverentsid peeti 1971.a. Austraalias, 1973.a. Austrias. Selles maailmaorganisatsioonis (Büroo asub Brüsselis) on ka palju individuaallikmeid eksilis asuvate skautide-gaidide organisatsioonidest koonduvad Kesk-osakonda (Central Branch). Ka maadelt, kus see organisatsioon veel puudub (näiteks USA), võivad liituda liikmed individuaalselt Kesk-osakonnaga. Liikumine rajati umbes 20 aasta eest kolonel J.S. Wilsoni (kauane aupresident) ja Lady Baden-Powelli ja teiste algatusel. Mr. J. Monnet oli kauaaegne Kesk-osakonna aumetiline sekretär. Ka eestlast, peamiselt skaudijuhite USA-st registreerus ligemale 20 ümber. Organisatsioonil on ka oma ajakiri "Fellowship Bulletin". Nüüd on peasekretäriks dr. W.M. van Popta Hollandist.

See suurliikumine töötab kujuneda oluliseks kaalukeeleks. Konverentsi kavas on üldkoosolekud, kus esinevad töökavade, muide ka skautluse ja gaidluse toetamise küsimused. Enne konverentsi toimub ka Kesk-osakonna liikmete koosolek. Üks päev on ekskursiooniks. Osavõtjail on võimalik pärast Konverentsi viibida Taani perekondades külalistena.

H. Michelson.

Konsistoriumis

EELK Konsistoriumi kinnitas peapiiskopi ettepanekul õpetaja Karl Kooli Göteborgi ja Läänereootsi koguduse õpetajaks, arvates 28. apr. 1975.

Õpetaja Jaan Rebane vabastati omal palvel EELK Lõuna-Rootsi koguduse õpetaja kohustest tähtselt, arvates 5. apr. 1975. Peapiiskopi ja konsistoriumi avaldasid õp. Jaan Rebasele tänu ustava kirikliku töö eest Lõuna-Rootsi koguduses.

Ettevalmistused Kirikupäevade pidamiseks 5.–8.7.1976 Baltimore, ühenduses suure kokkutulekuga ülemaailmsel Eesti Päevadel, edenevad rahuldavalt.

Eslaigne kava on suurtes joontes järgmine: Avajumalateenistus armulaugaga 5.7. õhtul. Kirikukongress 6.7. algusega kell 10. Usuteadlaste konverents 7.7. kell 10. Peapiiskopliku nõukogu koosolek 8.7. kell 10. Lõpujumalateenistus samal päeval kell 14.

Ettepanekuid päevakorra kohta palutakse saata konsistoriumile hiljemalt kuni 1.10.1976, kuna konsistoriumi täiskogu koosolek võtab vastu lõpliku kava.

Vene baas Somalimaal

WASHINGTON (VE) — USA stratosfääril-luurelennukid on kindlaks teinud, et N. Liit on Somalimaal territooriumile Adeni lahe suhu ehitanud suure sõjalise baasi, Somalimaal valitsus eitab kategooriliselt baasi olemasolu.

Õhufotode järgi sisaldab baas ka lennuvälja, millel on võimalik maanduda suurimatel pommituslennukitel. Baas kontrollib efektiivselt Punase Mere suudmeala.

Kuningas ja lambakarjus

SYDNEY — Kuningas Leka, Alabaania maaspaas olev kuningas abielul Susan Cullen-Wardiga, 34-aastase Austraalia lambafarmeri tütrega.

Tulevane pruut on veetnud viimased kolm aastat Madridis, kus kuningas elab pärast seda kui ta koos oma isa kuningas Zoguaga põgenes kodumaalt 2. maailmasõja ajal pärast Itaaliale invasiiooni. Pruudi isa-Alan Cullen-Ward rääkis ajakirjanikele, et 36-aastane kuningas on kohanud ta tütar viis aastat tagasi Austraalias.

Lenderi-stipendium

Koolijuhataja E. Lenderi mälestuseks tema endiste õpilaste poolt asutatud fondist on otsustatud juba eeloleval sügisel välja anda stipendium kooli asutamise 68. aastapäeval 9. sept. 1975.

Fond annab esmaajoones stipendiume eesti keele alal pedagoogidele õppijale (õpetajaks koolis, õpperingsis, lastekas), kui ka neile, kes valmistavad õpetaja-kasvataja kutsele.

Sooviavaldused koos lühikese elulookirjeldusega palutakse saata hiljemalt 10. augustiks aadressil: Helmi Männik, Kristallivägen 41, 126 11 Hagersten.

Annetusi mälestusfondi saab sisse maksta pg. konto nr. 70 18 12 0.

E. LENDERI MÄLES-
TUSFONDI JUHATUS

Noortejuhtide kursusel Rodosel. Pildil osavõtjaid teel üles Lindose akropolisile.

Topeltkodakondsus ka Austraalias balti probleemiks

SYDNEY (M.K.) — Siin asuvate eesti, läti ja leedu rahvusgruppide esimeeste poolt esitati ühine avaldus Austraalia Senatil välis- ja kaitsekomiteele kahekordse kodakondsuse asjus. Baltimaalaste keskel on nimelt tekkinud pärast Balti riikide anneksiooni tunnustamist Austraalia valitsuse poolt kahtlust, et neid võidakse N. Vene kodanikeks, mis on absoluutselt vastuolus nende kodanike tahtega.

Ühises avalduses juhitakse tähelepanu rahvuse ja kodakondsuse küsimuse tõlgendamisele rahvusvaheliste õiguste järgi ning öeldakse, et baltimaalased kodanik-

keks astumise tseremoonial vandeaga loobusid kõikidest teistest kodakondsustest, nagu see on siinsele maal tavaks.

Avalduses soovatakse, et Austraalia valitsus võtaks Balti riikidest pärinevad kodanikke võrdõiguslikult kõigi teiste Austraalia kodanikega oma diplomaatilise kaitse alla, kui need kodanikud viibivad välismaal. Samuti sooviti, et see selukoht teatataks kirjallikult igale Baltikumist pärinevale Austraalia kodanikule. Edasi öeldakse, et olukorra parimaks lahenduseks oleks, kui Austraalia valitsus tühistaks oma otsuse Balti riikide anneksiooni suhtes.

Piiratud aatomsoja treening Ameerikas

WASHINGTON — USA õhujõudude pommitajate koosseisudele on antud kask alustada treeninglendudega piiratud ulatusega aatomsoja puhuks, kui USA otsustab sellise sõja vajalikkuse.

Mitted meeskonnad, kes töötavad täiesti salajasel käskudel, mis on antud Strateegilise õhujõudude peastaabi, on juba saanud "Igegevuse eeskirjad", kus nende tegevused on kirjeldatud.

Need instruksioonid näitavad julget sammu valitsuse kontrollis saadud aatomsoja ulatusega aatomsojaks, kus hävituse võiks olla kontrollitud. Fordi valitsuse oppositsiooni kriitikut ütlevad, et sellist asja nagu väiksem aatomsoja pole üldse võimalik pida. Kui kord aatomrelvad on mängus on ka viimane kohtupäev käes. Uued korraldused õhujõududele näitavad siiski, et president Ford ja kaitseminister Schlesinger on

kindlalt tõrjunud need argumendid.

Juba kaks aastat on Schlesinger võidelnud enam paindumata aatomstrateegia eest, mis võimaldaks USA-le igasuguste aatomrühade tõrjumise ja väldiks linna de hävitamist.

Uue strateegia alusel harjutavad õhujõud tabama just väikseid objekte, nagu õhukepood või misliite baasi.

Schlesinger on rääkinud kongressile, et USA peab leidma oma le aatomstrateegia, mis annab ameeriklastele enam võimalusi, kui vaid vastase täieliku tuhastamine, mõeldes sellega, et on võimalik aatomsoja ka väiksemas ulatuses pida. Kongress aga leiab, et tehne aatomsoja mingis vormis vastuvõetavaks, on see sõjavõimaluse väljakutsumine. Ometi alustati treeningut, et olla valmis laulatuks aktiooniks, kaasaarvatud ka aatomrelvad kui on vaja.

Erika ja Eino Loorits külastusel Stockholmis Eesti Majas (EPL-foto Sepp)

50 a. esperantoga

Stockholmis jõudsid külla Tasmanian pealinna Austraalias elunevad Eino ja Erika Loorits – tuntud esperantistidepaar, kellest Eino Loorits on kõnelenud juba tervelt 50 aastat toda kunstlikult loodud rahvusvahelise keelt. Hiljuti pensioneeriti Eino Loorits Hobarti posti teenistusest ja nüüd sooritab ta maailmareisi ühenduses ülesandega esindada oma osariiki esperantistide maailmakongressil Kopenhaagenis, mis algab 26. juulil. See on esperantistide 60-nes kongress.

Küsid hr. Looritsalt, kuidas ta sattus esperantistide hulka, vastab ta, et 15-aastaselt poiskesena nägi õpetaja ja hilisema piiskopi Rahamägi poolt koostatud esperanto õpperaamatut. See pani fantaasia liikuma ja a. 1929

võttis ta osa Tallinnas esperanto kursusest, otsustades seepeale varsti uut maailmaleel praktiseerima minna. Eino Loorits matkas jala kümme aastat Euroopa riikides, peatudes siin ja seal leivateenimiseks ja esperantistidega kontakti loomiseks.

Kõikjal olid esperanto klubid olemas ja kogesin, et ma saan oma asjad nii esperantoga aetud. Kuna olen 50 aastat kõnelenud esperantot, siis esperantistide vanuskeskaalas olen n.n. jubileano.

Abliepaar Looritsa reis algas 29. aprillil ja selja taha on jäänud juba Sydney, Auckland, Fidži saared. Tahiti, Mehhiko, Panama, Lissabon, Malaga, Malta, Messina ja Napoli. Edasi sõideti rongiga Erlangenisse Saksamaal, kus nad elasid enne väljarändamist Austraaliasse.

"Diktatuuri-elajad leiduvad ka Poolas"

Seoses Poola peaministri Giereki ametliku külastusega Rootsi, kus teda vastu võttis peaminister Palme, ütles viimane, viidates oma varasemale avaldusele "diktatuuri elajatest" Tšehhoslovakkias, et Poolas noor eesti liberal Folkpartii Ungdomsforbunds, tuleb sündikalistide "Arbetaren" veergudel meelde: "Siiski, Palme, diktatuuri elajad leidub ka Poolas", milline lause on toimetuse poolt seatud peatkirjaks.

Ignats tuleb meelde, et pärast külastust on Rootsi jõunud teated poliitiliste vangide "ligirpuurdest" ka Poolas, milliste kasutamises varem Rootsis Saigonil süü-

distati. Asjast on pildi annud seama rootsi kodanikust poolakas Arakidusz Korobczinski, kes turismireisil kodumaa vangistati ja vabastati Giereki poolt "good-will-žestina" ühenduses külastusega Rootsi. Kuigi Gierek sellega püüdis oma režiimile anda huumaanset nägu, siis vabanenu jutustused ajalehes Expressen ülealust jutustavad teist keelt. Vange paigutatakse n.n. tšigripuudesse alasti ja kuigi ametlikult piinamised ei ole lubatud, esinevad ka need siiski. Toit on halb ja ei jätku, ning Korobczinski ütleb, et ta vaevalt oieks üle elanud karistusega, kui ta poleks nüüd vabanenud. Inimene muudetakse vrakkiks paari aastaga. Koos kolme kaaslasega jäi ta alema kambri, mille pindala oli vaid 7 ruutmeetrit. Vangid peavad täitma töönorme kaheksakordset mitme aasta jooksul, et mõneks minutiks luba saada omakseid näha vängi külastusruumis.

Ignats ütleb, et kui ka Gierakil on õnnestunud majandust parandada riigis ja ta sisse seadis "pisut lahkema näoga diktatuuri", siis tuleb aga küsida, kas poolakad esmaselt tahtsid alnult "põhemat diktatuuri"? Kõik tähtsamad institutsioonid ei ole põrmugi Poolas muutunud ja parteil on alnvalitsuslik võim – teistitõttelate vaenlemine vanglates kestab. "Diktatuuri elajad" on aktuaalsed ka Poolas!

Kuritöö ja karistus okup. Eestis

Valga reiooni abiprokurör E. Ratassepp kirjutas ühes hiljutises "Rahva Hääle" numbris iseloomustava loo tänapäeva Eestist:

Valga Mõõblivabrikus tööline Vladimir Vereshitsinski "tähistas" palgapäeva napsitamisega. Öhul kohtas ta V. Kingissepa tänaval 72-aastaselt Julius Torni, kungis temale kallale ja rõvis talt käekella ning rahataku. Seejuures sai J. Torm rasked kehavigastusi.

Appihüüete peale tõttas sündmuskohale Valga Autobassi nr. 9 autojuht Artur Lemmik, kes pidas kurjategija kinni ning toimetas kaaskodanike abiga miilitasse.

Vladimir Vereshitsinski kõnealune tegu on tema senise eluviisi loogiline lõpptulemus. Töökohast antud iseloomustus on negatiivne – purjutamised töö ajal, tööluusid ja muud pahandused. Mitu korda on ta viibinud kaineustumajas. Varem on vanglakaristust kandnud kuritehtliku huligaansuse eest. Samuti on ta olnud viinaravil töö- ja raviprofilaktikumis. Kõigest sellest aga mees järelpätsi teinud ei ole.

Hiljuti karistas Valga Rajooni Rahvakohus Vladimir Vereshitsinski 10-aastase vabaduskaotusega. See karistus tuleb tal ära kanda range režiimiga koloonias, samuti läbi teha viinaravi.

Eesti NSV Ülemkohus leidis, et rahvakohu otsus on õige.

Pudelipost vene laeva hukkumiselt

RENNE (EPL) – Prantsusmaal Renne's tehti tänavaks, et Bretagne rannas Pol de Leonis on randa uhutud pudelipost, mis juustab, et 23. veebruaril on Jüna-pool Islandit hukkunud vene Baltimere kalalaevastikku kuuluv laev BMRT-783.

Teade oli kirjutatud vene keeles logiraamatu lehele hukkunud laeva kapteni Abdurkman Im'i poolt. Logiraamatu leheküljel kandis numbrit 86.

Leitud paber kõneleb, et õnnetus leitud aset 23. veebruaril kell 3 homm. Laev oli saanud kereesse veeluse kalju otsas 2 korda 1,5-meetrilise augu. Kell 3.10 min. saadeti välja SOS. Meeskonda polnud võimalik päästa, kuna lained olid vajuvall laevalt viinud kõik päästevahendid. Kogu meeskond oli määratud surmale. Kuna sealsel piirkonnas liikuvas vene laevad tulevad tihti Baltikumi sadamast, on nende meeskonnas tihti ka baltimaalasi.

Uudiskirjandus

ERNST JÕESAARE
JUUBELIRAMAT

Stockholmis tähistab 18. juulil 70 aasta juubelit kunstnik Ernst Jõesaar, kes mõõdnud aastal oli Esinduse Kultuurahhina laureaat. Ta on sündinud Tartumaal Konguta vallas põlmehe pojana. Isa oli samal ajal ka väljaõppinud peentisler, kes talveti valmistis igasuguseid mööblid ning ehtis neid omakujundatud puunikerdustega. Isa kõrval õppis Ernst Jõesaar enne joonistama kui kirjutama.

Hiljem õppis ta üheaegselt tartu Öhtugümnaasiumis ja kunstikoolis "Pallas". Lõpetas gümnaasiumi 1927 ja pärast sõjaväeteenistust "Pallase" skulptuuriklassi 1933. Hiljem oli ta samas skulptuuri õppejõuks.

Toileagene "Pallase" skulptuuriklass oli teatud määral isööppimise ateeje, mida juhutas professor A. Starkopf. Kuid õppetöös olid eeskujudeks andekad kaasõpilased, nagu E. Wirral ja F. Sannamees ning hiljem J. Hirv, N. Verhonstikaja ja A. Vomm. Skulptorile hädatarviliku kipsivalamise tehnika said õpilased selgeks alles 1927, kui F. Sannamees Dresdenist enesetäiendusel tagasi tuli ja seda teistele edasi õpetas.

Pärast kunstikooli lõpetamist tegutses Ernst Jõesaar paar aastat joonistusõpetajana. Mõned õnnestunud kalistumunemendid andsid talle majandusliku võimaluse vaba kunstnikuna töötamiseks. Ta esines võistlustel kavanditega, saavutades esikohti. Nii näiteks Tallinna Kunstihoone skulptuuride võistlusel said tema kavandid esikoha. Millegipärast anti selle töö teostamine siiski teise koha saavutanud J. Raudseppale. Võimalik, et teda peeti liig nooreks selle suure ülesande täitmisel. 1939.a. andis Eesti Vabariik Ernst Jõesaele kõrgema riikliku auhinna kunstilise loomingu alal.

Ernst Jõesaar on veendunud, et loov kunstnik ei tohi muutuda poliitilise võimu propagandadiseks illustreerijaks. Nii valis ta vabaduse ja saabus 1944 põgenikuna Rootsi. Algul tuli võõrsil leiba teenida kirvialajana. Seal viis tee edasi Riiklikku Loodusteaduse Muuseumi, esialgu arhiivitööliseks, hiljem ametnikuna konservatoori ülesannetes. Aastate jooksul modelleeris ta Muuseumile näiteks 33 vaala ja igasuguseid loomi kaamelist oravani. Puhta kunsti harrastamisega ei olnud sellel tööal tegemist.

Oma loomingulist tegevust sai Ernst Jõesaar arendada kodus hilisõhtul ja öösi, muuhulgas valmis joonistuste sari "Surnud lindude ja loomade maja". Nagu kunstnik ise on karakteriseerinud toleaeagst loomingut, skulpteeris ta ka selgrootulid ja selgroolisi inimesi. Näited tema tegelikust loomingust leivavad avaldamist juubeli puhul ilmuvast raamatust,

mille rohkem kui sada reproduktsiooni kannavad alapealkirja "Skulptuure, maale, joonistusi". Tekstiosa autoriteks on kunstiteadlane Eevi End ja professor Sten Karling.

Mõne aasta jooksul konserveeris E. Jõesaar Vasa-muuseumis tolle merepõhjust päevavalgele tõstetud laeva skulptuure ning hiljem reprodutseeris Vadstena lossi portaalfigure. Siis oli aeg pensionile siirduda, mis annab vabad võimalused loominguliseks tööks.

Ernst Jõesaar on esinenud Eestis, Venemaal, Poolas, Ungaris, Lätis, Leedus ja Rootsis. Elnadatud on ta Eestil, Soome ja Vene kunstimuuseumides.

Kunstniku karakterina on Jõesaa iseseisev ja oma kindlat teed jälgiv looja ning kultuurisiksus. Tõhiks olla loomulik, et tema juubeliteos, mis ühtlasi sisaldab õnnitlusi kunstnikule, leiaks rohkearvulise leviku. Seepeärast on tarvilik, saata õnnitlus-etteellimine koheest kirjutas Väli-Eesti & EMP'le, Box 217, S-10814 Stockholm. Teose hind etteellimisel Skr 30.-.

KOL. ALFRED LUTSU
MÄLESTUSED

Kolonel Alfred Luts, endine Eesti Vabariigi Sõjavägede staabi 1. osakonna ülem, on kirja pannud oma mälestused Eesti kaitsejõudude kujunemisest ja saatuses. Vabadussõjast osa võtnud koolipõlissa, lõpetanud Eesti Sõjakooli esimese kursuse, hiljem Kõrgema Sõjakooli, töötas ta riigikaitse juhtimisstruktuuris kindral Laidoneri lähema kaastöölise kuni lõpu, s.t. Eesti sõjaväe hajutamiseni punaarmee koosseisus.

Nüüd mälestused sisaldavad palju üksikasju, mis avalikkusele on seni tundmatud. Neile, kes aastakümnete jooksul on esitanud küsimuse, kas Eesti oleks pidanud relvastatud jõuga vastu hakkama N. Liidu sissetungile, annab teos palju faktilist materjali. Ühtlasi on nendel lehekülgedel dokumenteeritud tõsiasju, mis ka tulevikus altavad Eesti iseseisvuse taastamise võitluses esile tuua uusi argumente N. Liidu sõjalisest ja poliitilisest vägivallast riigi kallal, kellega ta oli sõlminud rahu igaveseks ajaks.

Kolonel A. Lutsu teose esimehe köide, suures formaadis, ilmub Väli-Eesti & EMP kirjastusel Stockholmis. Raamatu kaaneümbrise on kujundanud kunstnik Otto Mamborg (erg). Etteellimised kuni ilmumiseni hinnaga Rkr 47:50, US dollari 12.-. (Puhkuste tõttu kõitekojas ilmub raamat augustis.)

Sulev Kelder, eesti metsateadlane New Yorgi lähedal Rockaways, tähistas 80-ndat sünnipäeva. Ta oli metsailemaks viimati kodumaa võrs.

Jaaniapäeva ringmäng "Kungla" suvikodus Björkö-Arholmal – haljal murul ja sinendava Läänemere vee ääres. (EPL-foto REIN PIIR)

Uus ehitus

SYDNEY (EPO)

Eestlaste Thirlmere'i puhkekodus toimus järjekordse hoone õnistamine, mispuhul kohale olid tulnud ka Austraalia Eesti Seltside Liidu esimees Menhard Ots ja Sydney Eesti Abistamise Seltsi esimees Tiit Kroll. Õnnistas praost E. Kiviste. Tervitas puhkekodu asutaja Aldur Urm.

Uues hoones on neli korterit, mis kuuluvad Hilja Lippingule, Kenia Tansingile, Aleksander Melpaule ja Jakob Ounapuule, kes tulevad enamikus teistest asulatest.

N.Liit ohustab Läänemeremaade suveräänsust!

PEKING — Läänemere-riikide juuleolek ning iseseisvus on ohustatud, raporteeris möödunud laupäeval hiina uudistebüroo Uus Hiina. Nimetatud büroo Kopenhaageni korrespondent tähendas, et venelased üritavad muuta Läänemere puht Sovjeti sisemereks ja rikuvad korduvasti Taani territooriume ja õhuruumi.

N Liit on intensiivselt tegevuses sõja ettevalmistusega Läänemerele, et kasutada seda kui hüppelauda ekspansiooniks ja agressiooniks Põhja- ja Lääne-Euroopas, avaldas Uus Hiina, viites, et praegu on umbes 400 N Liidu ja Varsavi-pakti-maade sõjalaeva Läänemerele ja et 12 soomuslastisooni on postisioo nil piki kallast.

— N Liidu mere-, õhu- ja maajõude täiendatakse vahetpidamata Läänemere ümbruskonnas ja sõjalisi manöövreid korraldatakse sageli. Nõnda on Läänemere-riikide juuleolek ja seega ka nende iseseisvus ühvardatud, kimmitas hiina uudistebüroo.

Moskva andis ka kobe vastuse Hiinale. Pravda kirjutas nimeit laupäeval, et "N Liidu suhted väikeriikidega Lääne-Euroopas põhinevad samavõrdse, vastastikuse suveräänsuse tunnustamise ja siseelu mittetingimise printsiipidele". Seejuures meenutas Pravda Taani kuninganna, Luksemburgi suurhertsogi ja Belgia kuninga asjaseid hilastusi N Liitu, mis "näitasid, et samavõrdus ja vastastikune koostöö aina suureneb ja tugevneb".

Kohalik elu

STOCKHOLM

Õvstakse majutusvõimalusi

Ühenduses Eesti Maailma-laagri Rootsis tulevad meie gaideid ja skautvermad Kanadast ja USA-st Rootsi. Nad vajavad üksikuid päevadel õbimisvõimalust Stockholmis või selle äärelinnades. Meid on alati Maailmalaagrite ajal nii Kanadas kui USA-s vastu võetud harrkordse külalislaskusega. See-kord on meie järjekord paknuda külalislaskust.

Pöördume Teie/Sinu poole palvega võtta mõni ühemere-külaline õheks või paariks ööks oma hoole alla. Allpool leiate päevade loetelu, millal üks või teine kategooria eesti noori, kelleid puuduvad sugulased Rootsis, vajavad majutust Stockholmis.

Palume tähta juurelistatud ankeet ja saata see hiljemalt 11. juulil Eesti Noortetööd aadressil.

1. USA kontingent saabub Arlandasse reedel, 18. juulil. Majutust on vaja 60ks vastu 19. juulil. Nad sõidavad ka meiega koos bussidega Metsakodusse laupäeva, 19. juuli hommikul. Majutust vajab ca 30 isikut.
2. Kanada vanemgaideid saabuvad läbisõidul ringreisiga Stockholm kolmapäeva, 30. juuli hilisõitult ja peatuvad kolm ööd Stockholmis. Majutust on vaja 21 vanemgaidle ja kahele juhtile.
3. USA noored saabuvad tagasi Soome-ringreisilt Stockholm 6. augustil ja vajavad majutust kaheks ööks. Nende tagasilend New Yorki algab 8. augusti varahommikul. Majutust on vaja ca 25 gaidle, skaudile ja juhtile.

MAAILMALAAGER

METSAKODU

külastajalt Riis Norveil, tel. 018/25 52 32.

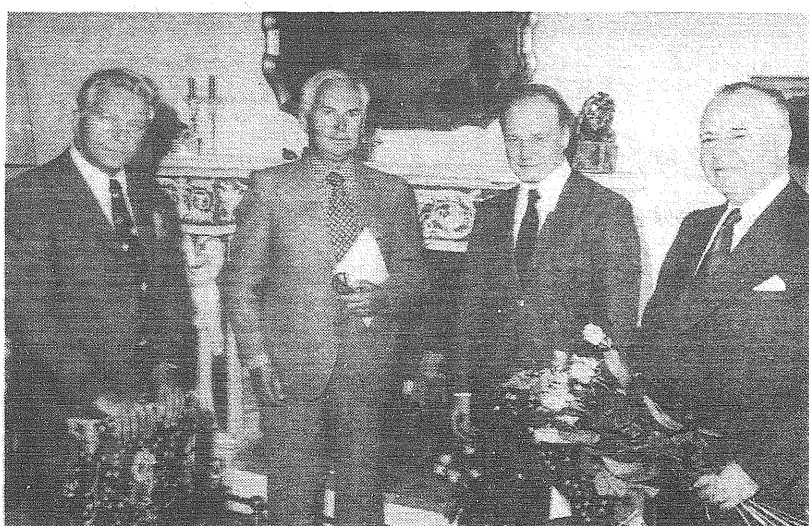
Vastus tagastamiseks

Saame anda majutust Kanadas või USA noortele/juhtidele alljärgnevatel päevadel (tehke ring ümber sobivatele alternatiividele):

1. USA-le 18/19 juuli ööks.
2. Kanadale järgmistel päevadel: 30/31. juuli, 31. juulil vastu 1. augustit ja 1/2 august.
3. USA-le 6/7. ja 7/8 august.

Saame meie poolt (rõngastatud päevadel) anda öömaja... (arv) isikutele: Millisele kalteooriale saaksite anda öömaja? gaidle/skaudile/vanemgaidle/vanemskaudile/juhtile

ANDMEID VASTUVÕTJA

Eesti Päevaleht küsis oma juhatuse esimeest Albert Meerkat teritamas tema 60-ndal sünnipäeval loots paljude teiste majanduslike ja ideeliste organisatsioonidega, kas juubilar on juhtivalt tegev. Pildil EPL esindajad koos juubilariga. Vasakult peatoimetaja Jühan Kõlra, juubilar dir. Albert Meerkat, asjaajaja dir. Alar Reivans ja majandusjuhataja Peeter Kõll. (EPL-foto LEPPER)

A. Uukareda 60-aastane

14. juulil täitub 60 aastat Albert Uukareda elukünnist, kes on tuntud seitskonnategelane Göteborgis.

Albert Uukareda on Virumaa mehi ja pärineb talustarast. Tema onu Valdeko Uukareda oli iseseisvuse ajal põllumajanduslikuks nõuandjaks Eesti Põllumeeste Keskseitsist, omas talu Järva-maal, Kukeemal, ja oli Riigikogu liige Põllumeeste Kogude rühmas. Raskete aegade saabudes tuli jätta kõik maha ja põgeneda üle Soome Rootsi. Siin peatus Albert Uukareda algul Ühricetarnnis, leides endale töökoha ja organiseerides kaasmaalasi Eesti Seltsi ning Lääne-Rootsi koguduse kohaliku piirkonna ümber.

1936. a. asus ta Göteborgi. Peatselt näeme teda siingi oma igapäevaste tegevuste kõrval ühes ehitamas eesti seltskonnale, olles tegev Göteborgi Eesti Seltsis abiesimehena, EELK Göteborgi ja Lääne-Rootsi Koguduses nõukogu liikmena ja niidil selle revisjoni-komisjonis. Ta kuulub ka meenat aega Göteborgi Põllumeeste Kogu juhatuse ja on valitud üldvalimisfel Rootsi Eesti Seltsi Esinduse viiendasse ja kuuendasse esindus-kogusse, olles Rahvusliku Parem-poolse rühma koosseisus.

Albert Uukareda

Tegutsseb REE Göteborgi üldkogu juhatuses.

Veel kuulub Albert Uukareda EPK Esinduse laendatud keskjuhatuse, valituna kongressi poolt ja samuti EPK Rootsi Esinduse tööjuhatuse.

Koos oma abikaasa Hilgaga, kes teeb kaasa Göteborgi PK naisringis, omavad nad kauni kodu Hälsing-Bäckas.

Juubilar on sõbralik, teotaheline ja energiline teinimene, samuti sirgjooneline eesti isamaalane. Sinu rohkearvulised sõbrad õnnitlevad Sind: head tervist ja sama jaksu!

OSVALD VIIRSOO

Gerh. Kõrb 70-aastane

Stockholmis tähistab 15. juulil 70-ndat sünnipäeva õigusteadlane ja revisor Gerhard Kõrb.

Sündinud a. 1905, õppis Gerhard Kõrb Pärnus, Riias, Narvas ja lõpuks Tallinnas Gustaf Adolphi gümnaasiumis. Lõpetas a. 1930 Tartu Ülikooli õigusteaduskonna. Oli Eesti telefoni- ja telegraafivõrgu ametnik, 1932–1934 maksu- ja tollipeakomitee asjaajaja ja 1935–1940 Tartu abimaksuinspektor ning 1941–1944 Tallinna-Harju maksuameti juhataja abi. Akadeemiliselt astus ta Eesti Üliõpilaste Seltsi ÜHENDUS liikmeks ja oli aktiivselt kaasaas Akadeemilises Eesti-Rootsi ühingus Tartus.

Rootsis oli G.K. teaduslikuks abijooks maksude uurimise komitees ja finantsõiguse professori Gösta Ebersteini juures ning 1947. aastast alates kuni pensionile minemini riigikontrolli määratliseks revidendiks.

Seltskondlikus tegevuses on G.K. aktiivselt kaasaas Eesti Komitees ja Eesti Rahvusfondis ning on olnud pikemat aega Eesti Rahvusnõukogu juhatuse liige ja üks tema sekretäre.

Tema eriline tegevus on laimatu ja korrektne mitme keele oskamine. Ta võib aidata koostada kirju ja teha grammatiliseid õigeid tõlkeid rootsi, saksa ja vene keelde. Pensionärsena võtab ta osa ingliskeelse kursusest.

J.K. on alati sõbralikult abivalmis ja mitmekilgsete huvidega seitskonnainimene. Soovime temaale sama jõudu ja energiat veel pikadeks aastateks.

Bernhard Mäelo

Anson edasi Eesti võitlejate esimees

HAMILTON (VE) — Hamiltonis, Ontarios, möödunud laupäeval toimunud Ülemaailmse Eesti Vabadusvõitlejate Keskuse korraldusel esindajatekogu koosolekul, millest võtsid osa Ühendriikide ja Kanada Võitlejate Ühingute Liidu, valiti Keskuse esimeheks tagasi Ylo Anson, kes hiljuti ühendati Ühendriikide sõjaväes kol. leitmandiks.

Keskuse aruandest koosolekule selgus, et Keskus paneb erilist rõhku ettevalmististse tegemiseks sõjameeste üritustele järgmistel

KOHTA: Nimi: Eesnimi: Aadress: Telefon: kodu: töö: allkiri:

Ülemaailmsel Eesti Päevadel. USA Vabadusvõitlejate Liidu tegevuse kohta andis seletusi Ylo Anson ning Kanada EVUL tegevust kirjeldas esimees K. Tori.

Keskuse elarve kinnitati tasakaalus 763 dollarit. Suuremateks kulupostideks on ettevalmististse tegemine Ülemaailmsetele Eesti Päevadele ja välisviitlus. Sõjaväe-gastatute toomiseks Ülemaailmsetele Eesti Päevadele otustati toetuste saamiseks pöörata liikmesorganisatsioonide ja eesti abistamisorganisatsioonide poole.

Keskuse esimeheks valiti tagasi Ylo Anson ning juhatuse liikmeteks A. Jurs, H. Lember, E. Kool ja F. Tamman.

A. Reinans 80

Alar Reinans täitub 80. juulil oma 80-ndat sünnipäeva. Juubilar elab Uppsalas.

Kui esineb surmajuhtum

Konsulteerige suurima usaldusega matusebürood

Thure Söderquist Begravnings & Eldbegravningsbyrå

Mariatorget 1
116 43 Stockholm
Tel. 44 89 07, 44 80 98

Erila:

Eestikombelised matusekallid
Õppäevane valvekord

Kuuaegset armast koguduseliiget
Olga Bach'i
leinab kurbuses

EESTI ORTODOKSI
KOGUDUS
GÖTEBORGIS

Armast koguduseliiget
Alexander Koppel'it
leinab kurbuses

EESTI ORTODOKSI
KOGUDUS
GÖTEBORGIS

Igavene mälestus!

Armas abikaasa ja isa
Bernhard Albo

Mälestavad tema teisel surma-aastapäeval 11. juulil

HELJE
AGO ja JAAN

Muinaseestlaste poolt sõlmitud välislepingud

Jüri Uuots: "Eestlaste lepingud võrreldes XIII sajandil". Kirjastus "Maarjamaa", Rooma.

Käesolev õigus ja kultuuriajalooliselt väga huvitav uurimus on ilmunud a. 1935 ja 1936 ajakirjas "Õigus" ja a. 1937 ka saksakeelses tolmeks. Uurimusele on lisatud kahe säilinud ladinakeelse lepingu (a.a. 1241 ja 1255) tõlkeid eesti keelde Vello Salot.

Baltisakslased on alati katsunud väita, et Eestis kehtiv õigus on algselt keskage, s.t. pärineb ajast, mil sakslased vallutasid meie ala. Prof. Uuots väidab käesolevas teoses, et enne seda on olnud meie esivanemate oma õigus, millest suur osa on sakslastega sõlmitud lepingutest üle toodud hilisemasse aega.

Tähtis allikas nende eestlaste ja sakslaste vaheliste lepingute osas on Läti Henrikü kroonika. See on oma kommenteeritud kullil tüüpi üheksa eestlaste vaenulise, kuid jälgi informatiivses osas Riia piiskopkonna aanaale (aastaraamatuid), mis olid ametlikud dokumendid. Nende järgi on eestlaste sõlmitud valitajatega ja nende lülitajatega hulk lepinguid (Läti Henrikü kroonika järgi kokku 49). Peale selle on samaaegsetest teistest kroonikatest saadud veel lisaandmeid.

Lepingute sõlmimise menetluse võib prof. Uuots kokku järgnevalt: "Sõlmijad olid eestlaste poolel "maad", s.t. maakonnad, kelle nimel sõlmisid lepinguid vanemate kolleegiumid, mida aga pidi kinnitada "rahvakogu". Korduvasti sõlmisid lepinguid ka selleks voitatud saadikud, kel oli olemas isiklik puutumatus sel puhul. Teiselt poolt olid lepingute sõlmijaks valitajate võimumehed (ordu- ja piiskopid, paavsti esindajad).

ja). Lepinguid sõlmitsi ka kirjalikult või suuliselt tunnistajate juuresolekul. Lepingute tähtsust kindlustati tihti pantvangide võtmisega. "Eestlastel olid XIII sajandil hästi tuntud abinõud oma rahvusvaheliste vahetajate korraldamisel võrreldes, lepingute tehnikat oli hästi tuntud ja arenenud".

Prof. Uuots jagab lepinguid suurtes joontes kolme rühma: võrdlepingud, vasallilepingud ja alistumislepingud. Võrdlepingud on tavaliselt rahulepingud (vahel maksab üks pool teisele kahjutasu) või liidulepingud. Vasallilepingud eeldavad juba ühe poole teatud sõltuvust teisest, mis oli küll keskaaja feodaalses miljöös tavaline. Alistumislepingud märgivad ühe poole dominantset teist üle, aga teatud piiramistega, mis küll olesid üleoleva poole "armust".

Eesti maakonnad on olemasolevate andmete järgi sõlminud lepinguid väljapoole järgmisel hulgal: Ugandi - 6, Sakala - 10, Järvamaa - 7, Virumaa - 4, Revela - 1, Harjumaa - 6, Rotalia (Läänemaa) - 6, Saaremaa - 10. Lepingute arv näitab muuhulgas maakondade poliitilist aktiivsust. Selle järgi on olnud aktiivsemaid Sakala ja Saaremaa (mis vastab ka teiste ajalooliste andmetele).

Lepingute iseloomu järgides on tendents selge, võrdlepingud asenduvad ikka enam vasalli- ja alistumislepingutega. Ometi on eri "maade" (maakondade) saatuse selles osas erinev. Ugandi langeb aastatel 1208-24 võrdlepingute tasemele alistumiseni. Sakala on juba 1211 sõlminud vasallilepingu ja on sunnitud samuti alistuma 1223 (kui eesti mandri viimne suur vastuhakk maha suruti). Umbes samaaegselt on Järvamaa saatuse Teis-

sugune on asjakäik Taani valitsuse alla langenud Põhja-Eesti maakondades, mis püüdnud alulil vasallilepingutega. Kõige vastupidavam välisrühm oli Saaremaa (kroonikutes "Oslia"-Osel), kelle võrdlepingud kestsid aastani 1225. Alles 1227 sõlmitakse vasallileping - ja see jätkub (olemasolevat andmetel) kuni aastani 1261. (1260 tõestis saarlased, kueldes leedulaste suures võidust Saksa ordu üle, mässu. Alles järgmisel talvel suutsid orduväed maa uuesti alistada).

Lepingute lõputulemuseks on, et Eesti maa-alal võiks jagada kolme piirkonda: 1. Lõuna- ja Kagu-Eesti (Sakala ja Ugandi), mis alustis 1223-24. 2. Põhja-Eesti liitus taanlaste alasse vasallilepingute alusel 1228. 3. Lääne-Eesti (Saaremaa ja Läänemaa) suutis oma sõltuvust kõige kauem hoida vasallilepingute alusel.

Säilinud lepingud saarlastele 1241 ja 1255 näitavad, et Saaremaal suurel osalt säilis endine orduõigus. Uute õigusnormide loomine oli võimalik vaid kokkuleppe saarlastele. On säilinud muuhulgas ka kaheksa a. 1255 lepingule allkirjutanud saarlase nimeid, mis selgealt ortograafia järgi kõlavad järgmiselt: Yle, Culle, Env, Mun-telene, Tapete, Yalde, Melete, Cuke.

Lepingutest saadud andmeid täiendab Riia peapiiskop Albert Suerbeeri (1253-1272) pitsat. Sellel on oma ametitunnustega ehitud piiskopist alpool neli vanemat andvat kuhu, mille alla on kirjutatud "Estoni" ja millele ült vastab samuti "vandepositioonis" käsi. Ilmselt rõhutatakse siin asjaolu, et on sõlmitud vastastikkune leping nelja eesti maakonnaga, mis kuulusid Riia peapiiskopile alasse sel ajal (Ugandi, Sakala, Läänemaa, Saaremaa). Alistumine oli siis veel sel ajal lepinguline.

Prof. Uuotsa huvitav uurimus näitab, kuidas omaaegne muinaseesti õigus kandus üle keskage lepingute alusel ja et tegemist polenud sugugi meie esivanemate "tingimusteta alistumisega" valitajatele, nagu vahel on usutud. Kuidas need lepingud hiljem "unustati", kuidas neid rikut jne, see selgub hilisemast ajalooist, muuhulgas kuulsast Roseni deklaratsioonist a. 1740, milles väidetakse, et eestlased olevat "õhe pärast alistumist langenud õigusteta pärisorjades".

Kirjastus "Maarjamaa" on Vello Salo energilisel juhtimisel välja andnud palju huvitavaid raamatuid, nagu selgub ka selle teose tagakaanelt. Kahjuks pole kirjastus mõelnud kuigi palju nende teoste levitamisele. Vähemalt Rootsis on peagu võimatu saada neid raamatuid, millest on kahju nii lugejail kui kirjastusel. Kirjastus peaks tõsiselt mõtlema esinudustele tähtsamate eestlaste keskses.

Ar-gi.

Hubert Aumere, eesti viiulikunstnik Münchenis, esineb 18. sept. lõpus kontserdilga Torontos ühenduses puhkuseraisiga augustis.

Maud ja Jüri Peekeri Stockholmis suudis poeg.

Nina Reps ja Jan Groth kihlusid Stockholmis.

Johannes Vihma, Toronto pildiraamistõustuse Artistic Woodwork Co. juhataja, korraldas suure pildiraamistõustuse seminari, millega ühenduses toimunud näitusel esines kümme vastavat tööstust. Eesti ettevõtte sai parima kriitika ja ameeriklase märkisi, et Joh. Vihma kõrgeklassilisi raame on kogu maailmas järele teatud.

•Balder Jaan Pikad ja lühikesed

Ruth Viise tuli ühel päeval pärast tööd minu juurest läbi, tal oli veidi asja. Kohe, kui uksest sisse astus, hüüdis suure häälega:

"Kas ma võin püksid maha võtta?"

Kuna mul on natuke usku naiste üheõigussuses, siis küsisin kohlunult ja kohmetult.

"Kas minu omad?"

"Ei, minu omad!" karjus ta ja peksis kätega oma pikki roosavärvilisi pükse, nagu oleksid need ei tea mis süüdlased.

"Ah, ma vihkan neid!" ütles ta ikka veel kisamise moodi ja võttis siis istet.

"Vihkad... Aga sa ise oled need need muretsenud," ütlesin ma. "Ja täna hommikul ajasid need endale ise jalga. Või toppisid mamma su väigsi pükstesse?"

"Ise," pomises Ruth õnnetuna.

"Miks sa neid vihkad?"

"Nad varjavad mu naiselikku ilu."

"Noh, kui nad on hästi pinguli ümber, siis tõstavad tagumise partii ikkagi üsna kenasti välja," ütlesin ma talle lohutuseks.

"Mu jalad!" karjus Ruth. "Mul on liusad jalad. Paljud inimesed on ütelnud, et mul on liusad jalad. Ma olen kindel, kui ma läheksin võistlusele, siis saaksin auhinna, tuleksin esimesele kohale."

"Imelik asi," ütlesin ma. "Kui need püksid sind õnnetuks teevad, no mis pagana pärast sa neid siis kannad?"

"Ma pean," ohkas Ruth. "Bossi käsk. Kõik meie bürooplikud peavad kandma pikki pükse."

"Imelik käsk. Bossile vist ei meeldi su jalad."

"Meeldivad küll. Isegi väga meeldivad. Selles see häda seisabki, et liiga meeldivad. Ta vahiks neid hommikust õhtuni, kui saaks."

"Nüüd ma ei saa milleski aru," ütlesin ma. "Miks ta seda lõbu endale siis ei luba?"

"Ta ei tohi."

"Ah-ah, siin on vist mängus mõne kõrgema ülemuse käsi. Ja huvid. Kas on?"

"Jah, kõrgema ülemuse," hüüdis Ruth sapiselt.

"Nüüd ma hakkain talpama," ütlesin ma. "Ta käib kontrollimas. Siis muidugi märkas, et..."

"Jah, nägi ära," ütles Ruth. "Armukadeduse pärast hüppas vaeale mehele peale. Mul on temast kahju."

"Armukadeduse... On siis tema ise ka...?"

"Tema ise on... bossi naine!" ütles Ruth ja tegi üsna põlastava grimassi.

"Ah nii. Siis selle "kõrge ülemuse" käsk. Nüüd ma saan aru. Aga on siin tegemist armukadedusega, nagu sa ütlesid. Tundes oma mehe nõrkusi võib see naine murend tunda tuleviku pärast."

"Et mees jätab ta maha? Targasti teeks, kui..."

"Et mees kaotab koha," ütlesin ma. "Siinad muudkui plikade jalget, tiid jäävad lohakile - liitakse minema!"

Katsusin seda naist mõista, aga Ruth arvas teda paremini tundvat. Ütles:

"Ta hinge ei mahu see, et mees ei ole tema jalgadest võlutud."

"Kust sa seda tead, et ei ole."

"Kust ma tean... Tule homme kella kümne ajal meile, siis näed teda. Ja siis on sulle pilt selge," ütles Ruth.

"Kella kümne ajal?"

"Jah, ma kuulsin, et ta tuleb sel kellaajal büroosse."

Mul aega oli, ma läksin järgmisel päeval sinna. Tegin nagu oleks mul asja Ruth Viise juurde, üks tähtis jutt vaja maha rääkida.

Nägin seda "ülemust". Väheldast kasvunaiserahvas. Kõht ees nagu trumm. Muudkui võta pulgad pihku ja anna pihta põrmu ja põmm. Jalad aga olid tal üsna kehvakased. Nigelas ja kõrverad. Pikk rüetis oleks aidanud seda ebameeldivust üsna tõhusalt varjata, aga ta kandis imelühikesi pükse, pisipükse. Vahitu mees oma naise jalgu nii et küll saab.

Austus eesti teadlastele

NEW YORK (VES) — Ajakiri "Science" toob teate "The National Academy of Science" liikmeskonda valitud uute liikmete kohta, keda tänavani oli 84, kelledega koos selle asutuse koosseis tõusis 1134 teadlasele.

Peale selle valiti kui "foreign associates to the academy" 12 uut liiget, millega välismaalastest teadlaste arv tõusis akadeemias 147-le.

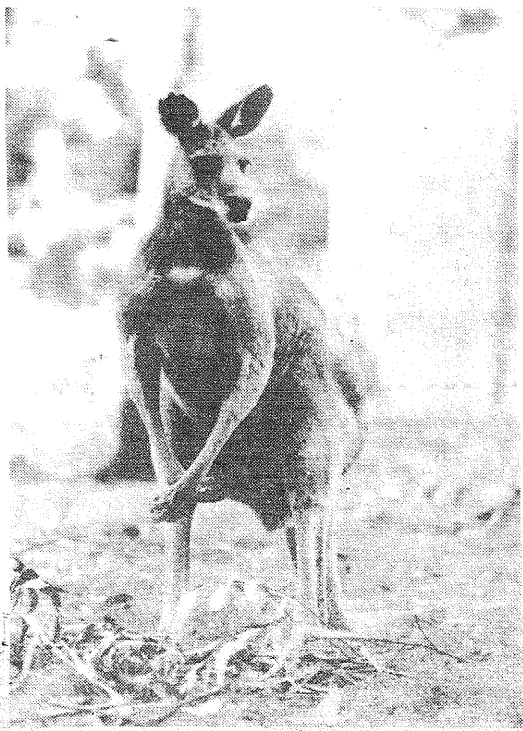
Uute valitute seas on ka kaks eestlast, nimelt arstiteadlane prof. dr. Igor Tamm Rockefeller University, New Yorgis ja välismaalastest teadlasena prof. dr. Ernst Julius Öpik Armagh Observatoryst, Põhja-Iirist.

Tamm ja Öpik USA teaduste akadeemiasse

WASHINGTON (M. E.) — Ameerika Teaduste Akadeemia valis oma täiendliikmeks Rockefelleri ülikooli (New York) professori dr. Igor Tamme ja välisliikmeks dr. Ernst Öpiku Põhja-Iirist Armagh observatooriumist.

Ameerika Teaduste Akadeemia on 1134 liiget. Tänavani valiti 84 uut täiendliiget ja 12 välisliiget.

George Proos, Sydney eesti evangeelse koguduse pastor, külastab praegu Kanadat, kust ta tuleb Rootsi.

Austraalia valitsus on pehmenenud tunduvalt määrusi, millega keelati kanguruvahkade ja kanguruliha eksportimine. Janna teaduslikult on kindlaks tehtud, et praegu on Austraalias kangurused rohkem kui kunagi varem — eriti on suurenenud hallide ja punaste liikide arv, millest üksiksempelid kaaluvad umbes 90 kilo ja on kõrgemad kui inimene. Teadlased leiavad, et inimene on pölvde loomisega ja melsade müümisega loonud kangurudele soodsamad elutingimused.